

Llais Ogwan

Papur Bro Dyffryn Ogwen

Mai 2014

Rhif 444

50c

Ymweld â'i Hen Gartref

Ffrangcon Evans yng nghwmni Marian a Kevin Williams a'i dad, Owie Williams.

YN ddiweddar, bu Ffrangcon Evans, sy'n 101 oed, ar ymweliad â Bryn Eithin, Llanllechid lle cafodd ei eni a'i fagu. Mae cysylltiad ei deulu â Bryn Eithin yn mynd yn ôl i 1840 pan symudodd ei hen daid, Griffith Evans, yno o Wern Bach a throi'r bwthyn unllawr yn dŷ-fferm deulawr. Yn dilyn ei hen daid yn yr olyniaeth, bu ei daid a'i dad yn eu tro (Griffith oedd enw'r tri ohonynt) yn ffermio Bryn Eithin, a hynny tan 1940. Felly, bu'r teulu yno am gan mlynedd.

Brawd iau Ffrangcon oedd y diweddar Goronwy Evans, Llwyn Onn, Allt Penybryn, Bethesda. Bu eu chwaer hŷn, Eurwen, farw yn ddeuddeg oed trwy ddamwain wrth chwarae hoci yn yr ysgol uwchradd pan drawodd y bêl hi yn ei phen. Ar ei ymweliad â Bryn Eithin, gwelodd Ffrangcon y llechen yr oedd Eurwen wedi torri ei henw arni.

Cafodd groeso arbennig gan y teulu, a chyfle i grwydro o gwmpas a gweld yr hen dwlc, y gadlas a'r beudai. Ymhlith y pethau a berthynai i gyfnod ei blentyndod roedd harneisiau ceffylau gwedd, a dotiai at yr hen fwnci, sef coler ceffyl, yn rhan o'r gêr yn hongian ar y wal.

Ers rhai blynnyddoedd bellach, mae Ffrangcon yn byw y drws nesaf i David a Sarah, ei fab a'i ferch yng nghyfraith, yn ne-orllewin Lloegr, mewn pentref o'r enw Stoke St. Gregory yng Ngwlad yr Haf. Mae o'n ei gadw ei hun yn brysur gan fod ganddo lawer o ddiddordebau. Yn ddiweddar, mae wedi cyfrannu erthyglau i'r cylchgrawn Fferm a Thyddyn ar ddulliau amaethu yn ardal Llanllechid yn ystod ei fagwraeth.

CALENDR LLAIS OGWAN 2015

Newid sylfaenol eleni

Lluniau ar gyfer Calendr 2015 i mewn cyn DIWEDD GORFFENNAF, er mwyn rhoi mwy o amser i gynhyrchu'r calendr

Bydd unrhyw lun o ardal Dyffryn Ogwen (gan gynnwys y Carneddau a'r Glyderau) yn cael eu hystyried

Lluniau (yn ddigidol, os yn bosibl) i Dafydd Fôn

deifon@yahoo.co.uk

neu

(os heb fod yn ddigidol, neu ar ddisg)
14/4 Stryd y Ffynnon, Gerlan, Bethesda
LL57 3TR

Edrychwn ymlaen at weld eich lluniau

**DARLITH GOFFA DAFYDD ORWIG
2014**

Rhyfel Mawr Cynan

Traddodir y ddarlith gan
Yr Athro Gerwyn Williams
yn

Llyfrgell Bethesda

Nos Lun 9 Mehefin 2014

7.30 o'r gloch
Croeso Cynnes i Bawb

Mynediad am Ddim

Gwasanaeth Llyfrgell a Gwybodaeth Gwynedd

Llais Ogwan

PANEL GOLYGYDDOL

Derfel Roberts
hylaw@btinternet.com

600965

Ieuan Wyn
cylch@tiscali.co.uk

600297

Lowri Roberts
l.roberts11@btinternet.com

600490

Dewi Llewelyn Siôn
dewision@hotmail.co.uk

07901
913901

Fiona Cadwaladr Owen
Fiona@fowen.wanadoo.co.uk

601592

Siân Esmor Rees
sian_esmor@btinternet.com

600427

Neville Hughes
nev_hughes@btinternet.com

600853

Dewi A Morgan
dewimorgan@live.co.uk

602440

Trystan Pritchard
trystanrp1@gmail.com

07402
373444

Walter W Williams
waltermenai@yahoo.co.uk

601167

SWYDDOGION

Cadeirydd:
Dewi A Morgan, Park Villa,
Lôn Newydd Coetmor, Bethesda,
Gwynedd LL57 3DT ☎ 602440
dewimorgan@live.co.uk

Trefnydd Hysbysebion:
Neville Hughes, 14 Pant,
Bethesda LL57 3PA ☎ 600853
nev_hughes@btinternet.com

Ysgrifennydd:
Gareth Llwyd, Talgarnedd,
3 Sgwâr Buddug, Bethesda
LL57 3AH ☎ 601415
garethllwyd197@btinternet.com

Trysorydd:
Godfrey Northam, 4 Llwyn Bedw, Rachub,
Llanllechid LL57 3EZ ☎ 600872
godfreydnortham@hotmail.co.uk

Y Llais Drwy'r Post:
Owen G Jones, 1 Erw Las, Bethesda,
Gwynedd LL57 3NN ☎ 600184
post@llaisogwan.com

Golygydd y Mis

Golygwyd y mis hwn gan Dewi A. Morgan.

Golygydd mis Mehefin fydd Siân Esmor Rees, Gwenlais, 8 Bron Arfon, Llanllechid, LL57 3LW. 01248 600427.
sian_esmor@btinternet.com

Pob deunydd i law erbyn dydd Mercher, 4 Mehefin, os gwelwch yn dda. Plygu nos lau, 19 Mehefin, yng Nghanolfan Cefnfaes am 6.45.

Ariennir yn rhannol gan Lywodraeth Cymru

DYDDIADUR Y DYFFRYN

Mai

16 Y Monïars yng Nghlwb Criced a Bowlio Bethesda. Drysau ar agor am 7.00

18 Cymanfa Dosbarth Bangor a Bethesda yn Mynydd Llandygai am 5.30

22 Pleidleisio – Etholiadau Senedd Ewrop.

27 Cangen Plaid Cymru Dyffryn Ogwen. Cefnfaes am 7.00

28 Plaid Lafur Dyffryn Ogwen. Cefnfaes am 7.30.

29 Merched y Wawr Bethesda. Gwibdaith.

31 Bore Coffi RNLI. Cefnfaes. 10.00 – 12.00

Mehefin

02 Merched y Wawr Tregarth. Gwibdaith y Gangen.

05 Sefydliad y Merched Carneddi. *Hen Achau*. Cefnfaes am 7.00

07 Bore Coffi Gorffwysfan. Cefnfaes. 10.00 – 12.00

07 Te Mefus. Ysgoldy Maes y Groes, Talybont. 2.00 – 4.00 y.p.

09 Darlith Goffa Dafydd Orwig. Llyfrgell Bethesda am 7.00

14 Sioe Amaethyddol Dyffryn Ogwen.

14 Marchnad Ogwen. Cae Sioe Amaethyddol Dyffryn Ogwen.

19 Plygu Llais Ogwan. Cefnfaes am 6.45.

Clwb Cyfeillion Llais Ogwan

Gwobrau Mai

£30 (72) Myrddyn Hughes, 96 Ffordd Carneddi, Bethesda.

£20 (20) Andre Lomozik, Zakopane, 7 Rhos y Coed, Bethesda.

£10 (138) Ogwenna Doyle, 30 Adwy'r Nant, Bethesda.

£5 (147) Olwen Williams, Ffordd Carneddi, Bethesda.

Hysbysebu yn y Llais

I hysbysebu yn Llais Ogwen ac i drafod telerau a'ch holl anghenion cysylltwch â:

Neville Hughes, 14 Pant,
Bethesda LL57 3PA ☎ 600853
nev_hughes@btinternet.com

Nid yw pwyllgor Llais Ogwan na'r panel golygyddol o angenrheidrwydd yn cytuno â phob barn a fynegir gan ein cyfranwyr.

Rhoddion i'r Llais

£5.00 Dafydd Pritchard, Rhes Elfed, er cof am ei dad, Robert John Pritchard, a fu farw ar 16 Mai 1959 yn 52 mlwydd oed. Hefyd ei fab, Robert Werner Pritchard a fu farw 26 Mai yn 43 mlwydd oed.

£20.00 Er cof annwyl iawn am Mr a Mrs T.H. Davies, Castle House, a Mr a Mrs R.W. Roberts, Tŷ'n Llan, Pantglas, oddi wrth Emyr, Heulwen a'r teulu.

£5.00 Ann ac Ian Cook, Carreg y Bedol, Sling.

£5.00 Bessie Buckley, Maes Ogwen, Tregarth.

£5.00 Er cof am fy ngŵr, Vernon, a fuasai yn 81 mlwydd oed ar 20 Ebrill, oddi wrth Llywela O'Brien, Bangor Uchaf.

£10.00 Mrs Nans Owen, Rhes William, Bethesda.

£2.00 Dienw, Mynydd Llandygái.

£4.50 Huw, Llanfairpwllgwyngyll.

£10.00 Sioned O'Connor.

£10.00 Ifor a Bet Williams, 47 Abercaseg, Bethesda.

£5.00 Herbert Griffiths, 46 Bro Syr Ifor, Tregarth.

£50.00 Er cof am David Wyn Williams, a fu farw 6 Mai 2013. "Cariad mawr am byth." – Sandra, Darren a Sara.

Diolch yn Fawr

Archebu Llais Ogwan drwy'r Post

Gwledydd Prydain - £20
Ewrop - £30
Gweddill y Byd - £40

Owen G. Jones, 1 Erw Las, Bethesda, Gwynedd LL57 3NN
post@llaisogwan.com
☎ 01248 600184

Llais Ogwan ar Dâp

Os gwyddoch am rywun sy'n cael trafferth â'i olwg, ac a hoffai dderbyn copi o'r Llais ar gasét bob mis, cysylltwch ag un o'r canlynol:

Gareth Llwyd ☎ 601415
Neville Hughes ☎ 600853

Cyhoeddir gan Bwyllgor Llais Ogwan @Llais_Ogwan

Cysodwyd gan **Tasg**,
50 Stryd Fawr Bethesda,
LL57 3AN ☎ 07902 362 213
post@tasg.co.uk

Argraffwyd gan Wasg Ffrancon,
Dôl Ddafydd, Bethesda LL57 3LY
☎ 01248 601669

Annwyl
Ddarllenwyr

Dathlu’r 40!

Bydd y Llais yn 40 oed ym mis Hydref eleni. I gofio a dathlu’r pen-blwydd, rydym am gynhyrchu atodiad arbennig ar wahân i’r Llais (yn hytrach nag wedi ei ymgorffori ynddo) ar gyfer mis Hydref 2014.

Mae Pwyllgor Llais Ogwan yn gwahodd datganiadau o ddiddordeb yn y gwaith o ddylunio ac argraffu’r rhifyn arbennig. Rydym yn chwilio am brisiau ar wahân am ddylunio ac argraffu.

Bydd yr atodiad yn 12 tudalen A4. Ni fydd yn sgleiniog, bydd wedi ei styffylu, a disgwylir 4 tudalen o liw ynddo. Dylid anfon mynegiant o ddiddordeb at Dewi Morgan, Cadeirydd Llais Ogwan, unai trwy’r post i’r cyfeiriad ar dudalen 2, neu ar e-bost i dewimorgan@live.co.uk, erbyn 30 Mehefin 2014.

Os oes gan unrhyw un o ddarllenwyr y Llais unrhyw eitem addas yr hoffent i’r Pwyllgor ei ystyried ar gyfer yr atodiad arbennig, megis lluniau, straeon neu hyd yn oed rhywbeth ddiddorol yr oeddech yn ei wneud yn 1974, cysylltwch ag un o’r golygyddion.

Pwyllgor Llais Ogwan

Yr Ymgyrch i Warchod Coetmor
Nifer Fawr yn Gwrthwynebu’r Datblygiad

Mae ychydig dros flwyddyn ers i gwmni Carter Jonas, ar ran Richard Douglas Pennant, gyflwyno cais cynllunio amlinellol i godi 69 o dai yng Nghoetmor, Bethesda. Yn y cyfamser, mae Gwasanaeth Cynllunio Cyngor Gwynedd wedi derbyn tua 700 o lythyrau yn gwrthwynebu’r datblygiad. Hefyd, mae bellach dros fil o enwau ar ddeiseb a fydd yn cael ei chyflwyno cyn i’r cais cynllunio ddod gerbron y Pwyllgor Cynllunio.

- Mae’r llythyrau gan unigolion a chan gyrff lleol a chenedlaethol, ac maent yn nodi amrywiaeth o resymau dros wrthwynebu codi stad 69 o dai ar y safle yng Nghoetmor:
- Tir glas ydi’r safle, a byddai colli defnydd amaethyddol ohono yn effeithio ar fywoliaeth y tenant, Mr Dafydd Jones
 - Byddai perygl llifogydd oherwydd y dirwedd a draeniad dŵr diffygiol
 - Byddai’r cynnydd yn y drafnidiaeth yn achosi problemau
 - Ni chynhaliwyd arolwg i fesur y gofyn am dai newydd yn lleol
 - Ni chynhaliwyd Asesiad Effaith Ieithyddol o’r datblygiad arfaethedig. Byddai codi stad mor fawr yn enghraifft o orddatblygu, a byddai’n debygol o wanychu sefyllfa’r Gymraeg yn yr ardal.

Ymhlith y gwrthwynebwyr mae’r canlynol: Cyngor Cymuned Bethesda, Cyngor Cymuned Llanllechid, Cyngor Cymuned Llandygái, Alun Ffred Jones AC, Hywel Williams AS, Archdderwydd Cymru, Undeb Amaethwyr Cymru, Cangen Dyffryn Ogwen o Blaid Cymru, Pwyllgor Rhanbarth Arfon Plaid Cymru, Menter Iaith Dyffryn Ogwen, Cymdeithas yr Iaith, Dyfodol i’r Iaith, Cylch yr Iaith, Mentrau Iaith Cymru.

Mae’r rhan fwyaf o’r gwrthwynebwyr yn mynegi pryder am ddyfodol y Gymraeg pe bai’r datblygiad yn mynd rhagddo. Mae Pwyllgor Diogelu Coetmor, Menter Iaith Dyffryn Ogwen a’r mudiadau iaith yn dadlau nad codi stadau mawr sydd ei angen ond codi clystyrau bychain o dai yn unol â’r gofyn lleol fel eu bod yn plethu i mewn i wead y gymdeithas. Mater arall cwbl allweddol ydi prisiau’r tai. Dydi Cyngor Gwynedd ddim yn gallu rhoi unrhyw amcan beth fyddai prisiau’r 49 tŷ fyddai ar y farchnad agored na’r 20 tŷ “fforddiadwy” pe bai’r stad yn cael ei chodi.

Yn y cais cynllunio a gyflwynwyd fis Ebrill y llynedd, mae cwmni Carter Jonas yn dweud bod Ymddiriedolaeth Tir Dyffryn Nantlle, gyda chymorth Hwylusydd Tai Gwledig Gwynedd a Chyngor Gwynedd, wedi cynnal arolwg o anghenion tai Bethesda. Mae’r tri chorff wedi cadarnhau na chafodd arolwg ei gynnal, felly mae’r rhan hon o’r cais cynllunio yn gwbl anghywir ac yn gamarweiniol. Gofynnodd Cyngor Gwynedd i Carter Jonas egluro pam y cyflwynwyd yr wybodaeth anghywir ond ni chafwyd ymateb gan y cwmni hyd yma.

Os nad ydych chi wedi anfon i wrthwynebu, gallwch anfon llythyr copi caled at Glyn Llewelyn Gruffudd, Uwch Swyddog Cynllunio, Swyddfa’r Cyngor, Ffordd, Pwllheli, Gwynedd LL53 5AA, neu lythyr e-bost (ar ffurf neges neu atodiad) i: cynllunio@gwynedd.gov.uk

Dyma batrwm i chi ei ddefnyddio, os dymunwch:

Annwyl Glyn Llewelyn Gruffudd,

Cais Cynllunio C13/0412/13/AM (stad 69 o dai ar dir ger Maes Coetmor, Bethesda)

Dymunaf ddatgan fy ngwrthwynebiad i’r cais cynllunio uchod oherwydd nid yw nifer y tai, sef 69, yn seiliedig ar arolwg lleol o anghenion tai, a byddai’n debygol o wanychu sefyllfa’r Gymraeg yn Nyffryn Ogwen. Gofynnaf i Gyngor Gwynedd gomisiynu Asesiad Ardrowiad Iaith o’r datblygiad arfaethedig.

Yn gywir,

Y Ddraig Bron yn Barod

Wedi ymgyrch o dros ddwy flynedd mae’r dyddiad yn agosáu i ddadorchuddio cofeb i filwyr o Gymru a gollodd eu bywyd neu a anafwyd yn y Rhyfel Byd Cyntaf. Mae Alwyn a Glenna Bevan, Red Lion wedi bod yng nghanol yr ymgyrch ynghyd a Chôr Rygbi Gogledd Cymru. Cynhaliwyd cyngherddau a theithiau beic i godi’r arian angenrheidiol. Hyd yma mae’r gronfa wedi cyrraedd £190,000, ond mae angen mwy. Gallwch gysylltu ag Alwyn neu Glenna ar 600678 os ydych yn awyddus i gyfrannu.

Awst 16 fydd diwrnod y dadorchuddio gyda chyngerdd yng nghwmni Rhys Meirion, y Côr, Dylan Cernyw, Gwydion Rhys o Rachub yn chwarae’r soddgrwth, a Roy Noble yn arwain. Mae’r garnedd lle saif y ddraig eisoes yn ei lle ac mae gwaith ar yr ardd heddwch yn brysus mynd rhagddo. Ar hyn o bryd mae’r gwaith ar y ddraig yn cael ei orffen yn Llanarmon-yn-lâl a gobeithir y bydd yn cyrraedd Fflandrys ar ddiwedd mis Gorffennaf.

Ar Awst 17 cynhelir gwasanaeth ar lan bedd y bardd Hedd Wyn, lle bydd y côr yn canu dwy emyn.

Yn y cyfamser bydd y Côr yn cymryd rhan mewn cyngerdd gyda phlant Ysgol Llanllechid yn yr ysgol ar 2 Gorffennaf.

Wel dyma ni ynghanol mis Mai (y mis gorau gan fod pen-blwydd y mab hynaf, yr ŵyr hynaf a finnau). Does dim yn well gen i na phryd o fwyd allan - yn llythrennol allan, yn yr ardd. Noson braf o haf a’r hen farbiciw allan wedi’r gaeaf, criw o ffrindiau neu deulu o gwmpas y bwrdd, potel reit neis o win coch a chanhwyllau rhag gwybed bach. (Piwiaid i drigolion Dyffryn Ogwen, a chwiws i’r gŵr - o Ben Llŷn). Rhag ofn i ni gael tywydd go lew mae’n well bob yn barod ac felly dyma syniad neu ddau i roi ar y barbiciw. (Mae eisiau bod yn ffyddiog ‘toes).

Dyma rhai syniadau am farinêd i wahanol gigoedd - a ddylai fod yn yr hylif am o leiaf 4 i 5 awr neu dros nos yn yr oergell. Gorchuddiwrch gyda cling ffilm.

Stêcs o gig eidion

3/4 cwpan de o win coch, 1/4 y gwpan o olew olewydd a 1/4 o ddŵr. 2 lwy fwrdd o saws soy, 1 llwy fwrdd o siwgr brown. 1 clof o arleg wedi ei wasgu, 1/2 llwy de o bowdwr sunsur a 1/2 llwy de o oregano.

Darnau o frest cyw iâr

1 llwy fwrdd o jam bricyll (apricot), 1 llwy fwrdd o siytni mango, 1/2 cwpan o mayonaise, 1 llwy de o saws Worcester, 2 lwy de o fwstard a llwy fwrdd o sudd lemwn. Cymysgwch yn dda.

Selsig

Defnyddiwrch selsig go dew, gwnewch hollt yn un ochr a rhoi prŵn ynddi. Yna a holiu sleisen o facwn o gwmpas y cyfan. Defnyddiwrch sgiwer i’w cadw rhag chwalu!

Ffrwythau

Ar sgiwer rhowch ddarnau o fanana, ffrwyth kiwi, pinafal a mefus. I wneud hylif, 1 llwy de o groen oren wedi ei gratio, 1/2 cwpan o sudd oren, 1/4 cwpan o fêl tenau, 2 lwy fwrdd o rum a phinsiad o sinamon. Brwsiwch y cyfan gyda’r hylif tra ar y barbiciw. Mae haen o ffoil o dan y ffrwythau yn help. Dipyn o hufen iâ yn toddi drostynt

I orffen, marsh mallows ar sgiwer a’u troelli yn ofalus nes bod y tu allan yn dechrau troi’n frown ysgafn. Mmmm

Yn bennaf oll, tywydd braf cynnes a mwynhau! Gall pawb freuddwydio.

Cysylltwch trwy e-bost jan@erwlas.freeseerve.co.uk neu Mrs J Jones, 1 Erw Las, Bethesda, Gwynedd LL57 3NN

Bethesda

Llên Ogwen,
Stryd Fawr, Bethesda
☎ **600431**

Siop Kathy
Stryd Fawr, Bethesda

Fiona Cadwaladr Owen,
Bryn Meurig Bach,
Coed y Parc, Bethesda,
LL57 4YW ☎ **601592**

Joe Hughes,
Awel y Nant,
Ffordd Ffrydlas, Bethesda
☎ **601902**

Cartref Newydd

Croeso cynnes iawn i Geraint Jones i’w gartref newydd ym Mhant Glas.

Priodas

Cynhaliwyd dwy briodas yn ddiweddar yn y cylch. Llongyfarchiadau a phob dymuniad da i chi, sef:

Mr a Mrs Kevin Roberts, Maes Coetmor a briodwyd ym Mhlas Rhianfa, Porthaethwy.

Mr a Mrs Carl Evans, Hafan, Ffordd Gerlan, a briodwyd ddydd Sul y Pasg yng Ngwesty’r Celtic Royal, Caernarfon.

Ysbyty

Bu rhai o’r pentref yn yr ysbyty yn ddiweddar. Cofion cynnes atoch i gyd, a dymuniadau gorau am wellhad buan. Mrs Muriel Williams, Garneddwen; Mr Llyfnwy Lloyd, Glanogwen; Miss Heddwen Thomas, Maesygarnedd; Mr Gwilym Williams, Glanogwen.

Profedigaeth

Yn Ysbyty Eryri ar 4 Ebrill bu farw Jane Roberts, 43 Glanogwen, yn 81 oed; mam annwyl Arfon, Arwel, Carys a’r diweddar Dafydd; mam-yng-nghyfraith Siân; nain hoffus Mark, Tony, Meirion, Amy, Ffion a Lois, a hen-nain Cadi ac Elin. Roedd hefyd yn chwaer a chwaer-yng-nghyfraith i Sulwen a Llyfnwy ac yn fodryb hoffus i’w plant. Roedd Jane yn berson hoffus iawn, yn mwynhau sgwrs â phawb ac yn hoffi cymdeithasu. Roedd yn aelod ffyddlon o Eglwys Crist, Glanogwen ac yno y cynhaliwyd ei hangladd ddydd Gwener, 11 Ebrill, gyda llu o deulu a chyfeillion yn llenwi’r adeilad. Roedd y gwasanaeth dan arweiniad y Barchedig Christina McCrea, a chafwyd teyrnged gan Lois i’w nain annwyl. Mrs Christine Edwards oedd wrth yr organ. Cydymdeimlwn â chi fel teulu i gyd, o golli Jane.

Ar 14 Ebrill yn ei gartref, 11 Glanrafon, bu farw Mr Clarence David Taylor (Clarry) yn 71 oed. Priod annwyl Mrs Eilyr Taylor, tad gofalus Barry, David a Don;

tad-yng-nghyfraith Sue, Kathryn a Beverly, a thaid Bev a Lisa; hen daid Cian a Kieran, a brawd a brawd-yng-nghyfraith. Cynhaliwyd ei angladd ddydd Iau 17 Ebrill gyda gwasanaeth yn Amlosgfa Bangor. Anfonwn ein cydymdeimlad atoch fel teulu i gyd.

Cyfeillion Ysbyty Gwynedd
Cynhelir diwrnod agored yn Awel y Nant, 29 Ffordd Ffrydlas, ddydd Llun, 30 Mehefin am 10.00 y bore hyd at 10.00 yr hwyr. Bydd yr arian a gesglir ar y diwrnod yn mynd at waith y Cyfeillion.

Pen-blwydd Arbennig

Llongyfarchiadau i Joe Hughes, Awel y Nant, ar ddathlu pen-blwydd arbennig iawn ar ddydd Sul, 4 Mai. Bu Joe yn cefnogi Llais Ogwan ers blynyddoedd lawer, yn ohebydd lleol, yn werthwr y papur ac yn un o swyddogion Clwb Cyfeillion Llais Ogwan.

Mae hefyd yn weithgar iawn yn y gymuned, gyda Chapel Carmel, Cymanfa Dosbarth Bangor a Bethesda, Gorffwysfan, Cyfeillion Ysbyty Gwynedd, dim ond i enwi ychydig o bethau! Diolch am dy holl waith Joe a gobeithio dy fod wedi mwynhau’r dathlu!

Diolch

Dymuna Mark Bullock ddiolch o galon i bawb am bob caredigrwydd a ddangoswyd tuag ato yn dilyn ei ddamwain yn ddiweddar. Mae Mark yn hynod ddiolchgar am y dymuniadau gorau a’r rhoddion a dderbyniodd ac yn falch o ddweud ei fod yn teimlo’n llawer iawn gwell erbyn hyn.

Mynwent yr Eglwys, Coetmor
Mae aelodau Clwb Garddio y Fynwent am wneud apêl ariannol i gynnal a chadw’r fynwent yn y cyflwr gorau posib. Yn y gorffennol bu criw o’r aelodau yn torri gwair a chlririo’r fynwent yn eu hamser hamdden, ond fel pawb arall mae oed yn dechrau dal i fyny ac mae’r gwaith yn mynd yn galetach!!

Erbyn hyn mae’n rhaid rhoi ystyriaeth i roi cyfran helaeth o’r gwaith, yn enwedig y toriadau cyntaf, i gontractwr. Mae hyn y golygu talu. Mae angen hefyd i gynnal a chadw’r peiriannau a ddefnyddir i drin y fynwent ac nid yw pethau yn dod yn rhad y dyddiau hyn. Os am weld y fynwent yn cael ei chadw yn daclus ac yn ddiogel i deuluoedd ymweld â’r fynwent a gosod blodau ar feddau anwyliaid yna mae’n rhaid cael arian o rywle. Felly gwneir yr apêl hon am roddion ariannol i allu parhau gyda’r gwaith hwn.

Fe fydd gan y Clwb Garddio Stondin yn Marchnad Cynnyrch Lleol Ogwen ar ddydd Sadwrn, 9

Awst a bydd cyfle yno i unrhyw un gyfrannu at y fynwent. Gellir hefyd anfon rhoddion at Wardeiniaid Eglwys Glanogwen – Mr Gilbert Bowen, 10 Stryd Hir, Gerlan, neu Mr Arwel Hughes, Preswylfa, Garneddwen, Bethesda. Diolchwn o galon am gyfraniadau at gynnal y gwaith pwysig hwn.

Hen nain a hen daid
Llongyfarchiadau i Tom a Maggie Jones, Tŷ Coetmor, ar ddod yn hen daid a hen nain unwaith eto. Ganed Elain Haf i’w hwyr, Lowri, a’i phartner, Derfel, sy’n byw yn Llanllechid. Pob dymuniad da i chi fel teulu

Hen daid
Llongyfarchiadau i Vernon Owen, Abercaseg, ar ddod yn hen daid. Ganed Mathew James i’w wyres, Claire, a’i phartner, Nick, sy’n byw yn y Gerlan. Pob dymuniad da iti, Vernon.

CAPEL BETHANIA

1 Mehefin:
Y Parchedig Dafydd Coetmor Williams
15 Mehefin:
Y Parchedig Gwynfor Williams
Dechreuir am 5.30
Croeso Cynnes i Bawb

Yr Eglwys Unedig

*Darfu’r gaeaf, darfu’r oerfel
Darfu’r glaw a’r gwyntoedd uchel;
Daeth y gwanwyn glas eginog
Dail i’r llwyn a dôl feillionog*

Hyderwn y bydd y gwanwyn yn rhoi ‘hwb i’r galon’, fel petai, ac y bydd llawer o’r aelodau a’r cyfeillion sy’n wael yn teimlo’n well. Cofiw’n amdanynt a boed bendith arnynt.

Bu Tom Morgan, Muriel Williams, Ffordd Garneddwen a Myfanwy Jones, Gwemydd yn yr Ysbyty. Hyfrydwch oedd deall bod y tri gartref ac yn gwella. Mae Minnie Lewis a Heddwen Thomas yn yr Ysbyty hefyd ar hyn o bryd. Yn ogystal, bu Tecwyn Hughes yn yr Ysbyty unwaith eto. Anfonwn ein dymuniadau gorau am adferiad llwyr a buan i’r tri.

Dechreuwyd y mis gyda Chyfarfod Gweddi dan ofal Ceri, gyda Neville a Joe yn cynorthwyo i gyfeiliant Eileen. Yn gyffredinol, thema’r noson oedd ‘blodau’r gwanwyn’, emynau yn cynnwys enwau blodau, a Gardd Gethsemane.

Newyddion Trist

Ar ddiwedd y mis daeth y newydd trist fod un o’n haelodau annwyl, Y Fns Mair Roberts, 27, Glanffrydlas wedi ein gadael. Cydymdeimlwn yn ddwys â Betty, ei chwaer, a’r teulu i gyd.

Clwb Nos Fawrth.

Cafwyd ymweliad gan Anna Jane i dderbyn siec am £400 a gasglwyd gan y Clwb tuag at Gymorth Cristnogol. Bu’r aelodau yn Byw o Dan y Llinell h.y. byw ar £1 y dydd, a dod i ddeall rhywbeth am yr hyn y mae pobl dlotaf y byd yn ei wynebu bob dydd. Cawsant noson wrth eu bodd gydag Anna.

Cynhaliwyd Seiadau’r mis dan arweiniad y Parchedig John Owen, gydag Elena yn cynorthwyo. Cafwyd trafodaeth ddiddorol ar ddarlun Sieger Koder o’r Iesu yn golchi traed Pedr (Ioan 13).

Sul y Blodau

Cynhaliwyd gwasanaeth ardderchog gan blant yr Ysgol Sul a’r plant hŷn. Gwnaethpwyd casgliad o £150 at waith yr Ysgol Sul. Diolch i bawb am eu cefnogaeth.

Nos Iau, y 10fed, cynhaliwyd ‘Y Gymdeithas’ dan lywyddiaeth Rhiannon. Y gŵr gwadd oedd y Bnr Huw Davies, un o swyddogion Antur Waunfawr, sydd o Dregarth yn wreiddiol ac yn byw yn y Gerlan yn awr. Soniodd am yr amrywiaeth o weithgareddau a wneid yno gan ofalu a diogelu dyfodol i rai gydag anawsterau dysgu, e.e. ailgylchu, rhedeg siop a chaffi, i enwi ychydig ohonynt. Diolchwyd iddo am noson oleuedig iawn gan Eurwen ac i Nita, Ceri ac Olwen am ddarparu’r baned.

Cydymdeimlad

Cydymdeimlwn yn ddwys â Rhiannon Efans a Mair Jones sydd wedi colli eu cyfnither, Jane.

Bore Coffi

Ar y 12fed, cynhaliwyd bore coffi’r gymdeithas yng Nghanolfan y Cefnfaes. Gwnaethpwyd elw o £354. Diolchwn i bawb am eu cefnogaeth mewn unrhyw fodd.

Oedfaon.

25 Mai Dr. Eryl W. Davies(10.00) y Canon Idris Thomas (5.00)
01 Mehefin Oedfa Deulu (10.00) Parch. Gwenda Richards (5.00)
08 Mehefin Parch. Trefor Jones
15 Mehefin Parch. Gwyndaf Jones (10.00) Dim Gwasanaeth nos.

Adnod y mis: Nid yw ef yma, y mae wedi ei gyfodi. Cofiwch fel y llefarodd wrthyh tra oedd eto yng Ngalicea. **Luc 24. 6**

Sefydliad y Merched, Carneddi

Ar ddechrau ein cyfarfod ar 1 Mai estynnodd ein llywydd groeso cynnes i bawb, ac er mai criw bychan oeddem fe gawsom noson dda iawn.

Yn dilyn amryw o ymddiheuriadau aeth Margaret ymlaen i longyfarch Myfanwy Jones ar ddod yn hen hen nain eto - y tro yma i ferch fach o'r enw Elliw Angharad. Aeth criw, fel y crybwyllwyd y mis diwethaf, i fowlio deg yn Llandudno gydag amryw o sefydliadau eraill, ac fe gawsant hwyl fawr yn ceisio gafael yn y peli. Mae pwysau arnynt, ac ambell un yn cael trafferth!! Mwy o uwd erbyn tro nesaf genod!! Ond yr oedd pawb wedi mwynhau ac yn edrych ymlaen at fynd eto.

Fe aeth pedair o'r aelodau gydag aelodau o sefydliadau eraill i ymweld â Ffatri Roberts, y Felinheli. Cawsant fynd o gwmpas y ffatri ac ymweld â'r siop newydd sydd ganddynt. Hefyd cafwyd profi peth o'r cynnyrch. Maent yn paratoi prydau i unigolion a hynny am bris rhesymol iawn!

Darllenwyd y cofnodion a'r llythyr misol cyn mynd ymlaen i drafod y penderfyniadau a fydd yn mynd gerbron y cyfarfod blynyddol sydd eleni yn cael ei gynnal yn Leeds .

Roedd un penderfyniad a drafodwyd yn ymwneud â rhoi organau ar ôl marw. Pleidleisiwyd o blaid ond bod hawl gan yr unigolyn i ddewis rhoi neu beidio.

Buddug Jones oedd y wraig wadd, gyda'i chi tywys, a'i ffrind Beryl. Cawsom noson ddifyr iawn ganddi wrth iddi dweud yr hanes am golli ei golwg a sut y daeth yn berchennog ar ei chi, Freya. Mae'r cŵn yn cael eu hyfforddi i wneud popeth bron i'r person dall ac maent yn glyfar iawn ac yn ofalus ohonynt.

Diolchwyd i Buddug am ddod atom gan Nancy Thomas ac i'r genod am y baned. Yr oedd dwy wobr lwcus, un yn rhodd gan Buddug a'r llall gan Rita Bullock.

Gwenda Bowen a Gwyneth Morris oedd y rhai lwcus!

Merched y Wawr, Cangen Bethesda

Cynhaliwyd cyfarfod ein cangen nos Iau 24 Ebrill dan lywyddiaeth y Fns Elena Owen, gyda'r Fns Gwenno Evans yn cyfeilio. Roedd nifer o'r aelodau yn absennol oherwydd anhwylder. Mae Jennie yn disgwyl cael triniaeth i'w llygaid ac Eleanor (Morris) i'w thalcen. Dymunwn wellhad buan i'r ddwy. I'r gwrthwyneb, llongyfarchwyd Jennie ar ddod yn hen nain unwaith eto i ferch fach o'r enw Begw, ac i ŵyr Eleanor (Holland) ac Eirwen Griffith ar achlysur ei briodas ar 12 Ebrill.

Croesawyd y wraig wadd, sef Y Fns. Diana Williams. Brodor o Fôn yw Diana, wedi ei magu ar aelwyd hollol Gymreig ac, fel ninnau, wedi ei thrwytho yng nghelfyddyd ein cenedl. Bu'n athrawes ym Môn cyn mynd i ddarlithio ym Mhrifysgol Bangor ar waith Celf. Bu'n arddangos ei gwaith cain, sef pwytho hwiangerddi ar sidan gan gyfuno hynny â darlun. Mae'n gallu, felly, cyflawni ei hoffter at ei phrif ddiddordeb, sef casglu Hwiangerddi. Caiff ysbrydoliaeth i hybu'r tyfiant wrth ymweld â gwahanol orielau ac amgueddfeydd. Siomiant iddi, fodd bynnag, oedd sylweddoli nad oedd ei myfyrwyr yn y Coleg yn meddu ar lawer o wybodaeth am y pwnc, a hynny oherwydd fod pethau wedi newid cymaint, mae'n debyg. Soniaf yn arbennig am un oherwydd mai Hester Thomas, gwraig o Fethesda a'i cyfansoddodd, sef:

*'Bwrw glaw yn sobor iawn
Wel dyma bnawn anghynnes*

Diolchiadau'r Llywydd

Diolchwyd yn gynnes iawn i Diana am arddangos ei gwaith cain yn rhad ac am ddim. Derbyniodd gymeradwyaeth frwd gan bawb a chyflwynwyd tusw o flodau hardd iddi.

Y Wobr Lwcus

Rhoddwyd y wobr lwcus gan Medi a'r enillydd oedd Rita (Evans).

Gweithgareddau

Bu trafodaeth am y gweithgareddau i ddod, fel a ganlyn :- Bore Coffi, wedi ei drefnu gan aelodau o'r Pwyllgor Anabl Rhanbarthol yng nghapel Ebenezer, Caernarfon, dydd Gwener, Mehefin 6ed o 10.00 – 12.00.

Yng Ngŵyl Haf Machynlleth cafwyd cyfle i gystadlu ar wahanol weithgareddau, fel canu a llefaru i ddysgwyr neu gyfuniad o'r ddau, gwneud catwad, neu waith celf, ayb.

20 Mehefin - Noson Gelf yng Nghanolfan Tregarth gyda golwg ar gystadlu yn y Sioe Amaethyddol.

Edrychwn ymlaen at y Daith Ddirgel ar 29 Mai.

Eglwys Crist, Glanogwen

Cynhelir Gwasanaethau fel a ganlyn:

Sul Cyntaf pob mis: Cymun Bendigaid 8.00am, Boreol Weddi 11.00am

Ail a thrydydd Sul pob mis: Cymun Bendigaid Cymraeg – 11.00am
Pedwerydd Sul pob mis - Cymun Bendigaid dwyieithog – 11.00am
Pumed Sul - Gwasanaeth ar y cyd gyda Mynydd Llandygái a Phentir (Lleoliad i'w gyhoeddi)

Pob bore Mercher am 10.30am - Cymun Bendigaid

Arch Noa - Clwb bach yw hwn ar gyfer plant bach cyn oed ysgol. Mae'n cyfarfod yn Ysgol Abercaseg pob bore Llun am 9.15am

Croeso cynnes i bawb i'r gwasanaethau uchod.

Anfonwn ein cofion at bawb sy'n dioddef o unrhyw anhwylder gan obeithio y daw adferiad buan i chwi i gyd.

Bore Coffi

Cynhaliwyd Bore Coffi yng Ngwesty'r Douglas Arms, fore Sadwrn, 26 Ebrill, er budd yr Eglwys. Diolchwn i Christine am drefnu ac am gael defnyddio'r Douglas. Diolchwn hefyd i bawb a fu'n cynorthwyo, yn cyfrannu mewn unrhyw fodd ac am gefnogi. Gwnaethpwyd elw taclus iawn er budd yr Eglwys.

Sesiynau Siarad i Ddysgwyr

Paned a Sgwrs

Caffi Fitzpatrick

Bethesda

11.00 – 12.00

Dydd Sadwrn cyntaf pob mis

Peint a Sgwrs

Douglas Arms

Bethesda

20.00 – 21.00

Trydydd Nos Lun pob mis

Braichmelyn

Rhiannon Efans,
Glanaber, Pant, Bethesda
☎ 600689

Adferiad

Braf gweld Mr John Glyn Jones, Tanygadlas Isaf, o gwmpas eto ar ôl cael clun newydd.

Mae Mr Eric Jones yn dal ei dir ac yn cael gofal arbennig gan Edna a'r teulu. Ein cofion atoch Eric.

Cydymdeimlo

Anfonwn ein cydymdeimlad at Mrs Betty Owen, 12 Glanffrydlas, yn ei cholled. Bu Mair ei chwaer yn byw yn 23 Braichmelyn cyn ac ar ôl priodi â Will Roberts; hyn cyn iddynt symud i Glanffrydlas. Rydym yn meddwl amdanoch, Betty, ac yn cofio'r amser braf gynt ym Mraichmelyn.

Cofion

Cofion at Mrs Eirlys Jones, 4 Braichmelyn hefyd, ac eraill sy'n gaeth i'w cartref neu mewn cartrefi y tu allan i'r ardal. Rydym yn meddwl amdanynt.

Cartref Newydd

Mae Nia Williams, Glan Caseg wedi ymgartrefu ar Ynys Môn. Pob hwyl i ti yno, Nia.

Nant Ffrancon

Capel Nant y Benglog Trefn Gwasanaethau

Mis Mai

18 Sheila a Haf i drefnu
25 Y Barchg Carys Ann

Mis Mehefin

01 Robert Thomas i drefnu
08 Parch. Dafydd Lloyd Hughes
15 I'w gyhoeddi
22 Mrs Mair Penri Jones
29 Parch. Cledwyn Williams

Mis Gorffennaf

06 Nest i Drefnu

Croeso i bawb am 2 o'r gloch

Ar Werth

Telyn

Aoyama Orpheus 47 Tant

Ffoniwch 07789306221
ar ôl 6.00 yr hwyr

Rachub a Llanllechid

Dilwyn Pritchard,
Llais Afon, 2 Bron Arfon,
Rachub LL57 3LW
☎ 601880

Llongyfarchiadau

i Lowri Williams, Bryneithin, ar gael gradd nyrsio 2.1. Pob dymuniad da i'r dyfodol oddi wrth y teulu i gyd.

Clwb yr Henoed

Cafwyd gair o groeso gan ein llywydd Mrs Margaret Owen a dymunodd wellhad buan i Margaret Roberts a Christine Jones, dwy o'r aelodau sydd wedi treulio cyfnod mewn ysbyty. Pwnc y sgwrs a gafwyd oedd 'Defnydd o blanhigion syml a dyfai yn yr ardd, ei defnydd meddyginiaethol a 'r wybodaeth amdanynt yn cael eu trosglwyddo o law i law o un genhedlaeth i'r llall'. Trefnwyd trip yr haf ar gyfer 9 Gorffennaf ac mae trefniadau ar gyfer rhaglen tymor yr Hydref ar y gweill. Bydd yn cychwyn ar 3 Medi ac yn diweddu gyda chinio Nadolig ar 10 Rhagfyr. Margaret a enillodd y wobr Iwcus a roddwyd gan Brenda Brown.

Ymdeoliad

Daeth cyfnod o bron i hanner canrif o flynyddoedd gwaith i ben ar 30 Ebrill wrth i Raymond Tugwell ymddeol o'i waith fel swyddog ariannol ym Mhrifysgol Bangor. Bu am gyfnod o dair blynedd ar ddeg yn Chwarel y Penrhyn cyn hynny. Gwyddwn am waith diflino Raymond yn gwneud gwaith gwirfoddol drwy godi arian mawr tuag at achosion da yn ffyddlon i gymaint ohonom oll. Fel y dywedodd Delyth Murphy o'r Brifysgol, "Bu Rems yn gydweithiwr ffyddlon i bob un ohonom, ac mi fydd yn rhyfedd peidio â'i weld yn cerdded coridorau'r Coleg. Pob dymuniad da iddo ef ag Ann yn eu cyfnod newydd."

Rydym ninnau hefyd yn dymuno pob hapusrwydd a iechyd iddo, ac mae Sheila Hall yn diolch iddo am fod yn gymaint o gefn iddi pan oedd Eric, ei gŵr yn wael. "Nid fi yw'r unig un," meddai Sheila, "sydd wedi profi ei waith diflino ar ran llawer o unigolion ac achosion da, a mawr yw ein diolch iddo." Mae Raymond am i ni grybwyll y cynhelir y daith gerdded flynyddol o Lyn Ogwen i Fethesda ar Sadwrn, 19 Gorffennaf. Pwy soniodd am ymddeol!

Cydymdeimlad

Unwaith eto bylchwyd teulu arall yn y pentref a hynny am yr eilwaith o fewn chwe mis. Wedi marwolaeth Bill (Sowth) ym mis Hydref bu farw ei wraig Margaret, Bron Bethel ar 21 Ebrill a hithau'n 83 mlwydd oed. Cofiw'n am Margaret yn cerdded yn fân ac yn

fuan hyd y pentref, a'i chymwynasau yn nodweddiadol o'i chymeriad hawddgar, a hithau mor barod am sgwrs bob tro.

Ganwyd Margaret yn Stryd James, Bangor, ond fel hogan o Rachub yr adnabuwyd hi wrth gwrs. Symudodd y teulu i Cae Chwarel, Stryd Britannia, a bu Bill a Margaret yn byw yng Nghae'r Groes am yn agos i 63 o flynyddoedd priodasol cyn symud i Bron Bethel. Tu ôl i gownter y cofiwn Margaret yn Siop Star, Bethesda, Siop Blades, a'r Post yn Rachub yn ddiweddarach. Cynhaliwyd yr angladd yng Nghapel Carmel dan arweinyddiaeth y Parch Geraint Roberts, ac yna yn yr Amlosgfa ym Mangor, ar 28 Ebrill. Anfonwn ein cydymdeimlad at Hilary a Gaenor, Wil, Jean a Jack, Maes Bleddyn ac i'r teulu oll yn eu colled.

Pennaeth Prosiectau

Llongyfarchiadau i Rhys Bevan, y Red Lion gynt, ar ei benodiad diweddar fel Pennaeth Prosiectau S4C.

Gwellhad Buan

Anfonwn ddymuniadau am wellhad buan i nifer o drigolion lleol - yn eu mysg, Christine Jones, Hen Ysgol; Margaret Roberts; Mrs Glenys Roberts, Hen Barc.

Diolch

Dymuna teulu y diweddar Gwyn Parry, Caernarfon, ddiolch o galon i bawb am bob arwydd o gydymdeimlad a ddangoswyd tuag atynt yn eu profedigaeth o golli Gwyn. Diolch hefyd am y cyfraniadau hael a dderbyniwyd er cof am Gwyn ac a drosglwyddwyd i Gronfa Ambiwlans Awyr Cymru.

Capel Bethel

Trefn Gwasanaethau

Mai:

25 Canon Idris Thomas
Mehefin
01 Parchg Euros Wyn Jones
08 Gweinidog
15 Parchg John Pritchard
22 Dr Tudor Ellis

Oedfaon am 2.00 o'r gloch.
Croeso cynnes i bawb.

Carmel, Llanllechid

Trefn Gwasanaethau

Mis Mai

18 Cymanfa Ysgolion Sul:
Pendref, Bangor 10.30 am
Cymanfa Ganu, Amana 5.30 pm
25 Parchg Marcus Robinson 5.00

Mis Mehefin

01 Miss Nerys Jackson 5.00pm
08 Uno yn Jerusalem 10 a 5
15 Gwasanaeth 5.00

Ysgol Sul: 10.30 y bore

Dwylo Prysur: Nos Wener 6.30 pm

Croeso cynnes i bawb

Clwb Hanes Rachub, Caellwyngrydd a Llanllechid

Daeth cynulleidfda dda i'r cyfarfod diwethaf ac mae trefniadau ar y gweill i gynnal arddangosfa o ddarluniau a hanesion o ddigwyddiadau'r ardal yn Festri Carmel ar Sadwrn 28 Mehefin. Bydd mwy o wybodaeth yn y rhifyn nesaf. Mae yna apêl am luniau, caneuon ac atgofion am gymeriadau neu ddigwyddiadau yn yr ardal. Gallwch gysylltu â'r Grŵp ar e-bost: clwbhanesrachub@outlook.com. Mae tudalen Gweplyfr (Facebook) wedi ei gychwyn a gallwch gysylltu â'r dudalen ar Clwb Hanes Rachub. Neu gwell fyth ymunwch â'r criw yn y cyfarfod nesaf ar Nos Fercher, 28 Mai yn Festri Carmel am 7.00 o'r gloch. Pan fyddwch yn glanhau'r tŷ y Gwanwyn yma cofiwch chwilio am y lluniau yna.

Babi newydd

Llongyfarchiadau mawr i Lowri a Derfel, Heulfryn, Llanllechid, ar enedigaeth merch fach, Elain Haf. Rydw i'n siŵr fod pawb yn y teulu wedi gwirioni efo'r fechan.

Taid a Nain

Rydym yn llongyfarch Dave a Glen, Tyddyn Diddos, ar ddod yn daid a nain am y tro cyntaf pan aned wyres fach iddynt, sef Elain Haf, merch i Lowri a Derfel. Pob bendith ar yr holl deulu, a dymuniadau gorau i chi.

Taid a Nain

Llongyfarchiadau i Gruff a Nia, Yr Hen Fwl, Llanllechid, ar ddod yn daid a nain unwaith eto. Ganed merch fach, Gwenlli, i'w merch, Lleucu, a'i phartner, Nathan, sy'n byw yn y Gerlan. Pob hwyl i chi i gyd fel teulu.

Genedigaeth

Llongyfarchiadau mawr i Nerys a Kerran, Llwyn Bedw, Rachub ar enedigaeth merch fach, Cadi Lois ar 28 Ebrill. Hefyd i taid a nain Erw Las sef Selwyn a Margaret, a Taid a Nain Maes Ogwen sef Eurwyn a Linda, heb anghofio hen nain Erw Faen, sef Menai. Mae Anti Nia hefyd wedi mopio ei phen yn lân. Cyfarchion i chi i gyd fel teulu a chroeso i Cadi.

Y Gerlan

Ann a Dafydd Fôn Williams,
14/4 Stryd y Ffynnon, Gerlan
☎ 601583

Cydymdeimlad

Rydym yn estyn ein cydymdeimlad i Stephen, Angela, a'r plant, Thomas a Charlotte, Gwernydd, a Bethan a Mark, Stryd y Ffynnon, yn eu profedigaeth fawr o golli mam a nain annwyl, sef y ddiweddar Phyllis Speddy, oedd yn trigo ym Mhorthaethwy.

Llwyddiant mawr

Rydym yn llongyfarch Lisa Jên, Gwernydd, ar ennill anrhydedd fawr yn ddiweddar. Mae Lisa wedi cael ei dewis, yn erbyn cystadleuaeth fawr, yn un o 10 dramodydd trwy Brydain i weithio gyda'r BBC ar sgript theatr. Fel rhan o'r gwaith, derbyniodd Lisa gomisiwn o £1000 i weithio gyda mentor gyda'r bwriad o ehangu ei gorwelion a miniogi ei harfau ysgrifennu. Dywed y

Clwb Hanes Rachub, Caellwyngrydd a Llanllechid

Arddangosfa Hen Luniau o'r Ardal

(Diwedd mis Mehefin yn Festri Capel Carmel)

A oes gennych chi hen luniau o bobl neu adeiladau yn Rachub, Caellwyngrydd a Llanllechid?

Byddem yn falch o'r cyfle i wneud copi o'ch llun a'i gynnwys yn yr arddangosfa. Cysylltwch os gwelwch yn dda, gyda

Dilwyn a Lynda Pritchard
2 Bron Arfon, Rachub
01248 601880

neu gyrrwch eich llun ar e-bost i hanesrachub@outlook.com

Diolch yn fawr

TE BACH

CAPEL CARMEL

DYDD LLUN
19 MAI 2014
2.00 TAN 4.00

CROESO I BAWB.

beirniaid fod y 10 a ddewiswyd yn dangos talent arbennig iawn i ysgrifennu ar gyfer y theatr. Llongyfarchiadau mawr i Lisa, a phob dymuniad da iddi yn ei gwaith yn ystod y flwyddyn.

Llongyfarchiadau

Rydym yn estyn ein llongyfarchiadau i Lleucu a Nathan, Stryd y Ffynnon, ar enedigaeth merch fach, Gwenlli, sy'n chwaer i Ynyr. Dymuniadau gorau i'r teulu i gyd.

Brysia wella

Rydym yn gyrru ein cofion at Delyth Robinson, sydd adref wedi cyfnod yn yr ysbyty, ac yn dymuno'r gorau iddi am wellhad llwyr a buan

Dyweddio

Llongyfarchiadau mawr i Siôn Glyn ac Elinor Haf, Gwernydd ar eu dyweddiad. Pob dymuniad da i'r ddau ohonoch.

Priodas arian

Llongyfarchiadau mawr i Chris a Nia O'Marah, Gwernydd, ar ddathlu eu priodas arian yn ddiweddar. Gobeithio ichi fwynhau'r dathlu gyda theulu a ffrindiau.

Adref o'r ysbyty

Rydym yn falch o weld Rhian Jones, Ffordd Gerlan, adref o'r ysbyty. Rydym yn gyrru ein cofion atat, Rhian, gan ddymuno gwellhad buan.

Genedigaeth

Llongyfarchiadau i Claire a Nick, Ffordd Gerlan, ar enedigaeth mab, Mathew James. Pob hwyl i chi fel teulu.

Dyweddïo

Rydym yn llongyfarch Gwyn a Jodie ar eu dyweddïad. Mae Gwyn yn fab i Arfon a Mair Griffith, Ffordd Gerlan. Dymuniadau gorau gan bawb o'r Gerlan i chi.

Priodas

Rydym yn llongyfarch Mathew a Bethan Williams, Ffordd Gerlan, ar eu priodas yn ddiweddar. Priodwyd y pâr ifanc ar Ynys Cyprus. Pob bendith arnoch, a dymuniadau gorau i'r dyfodol.

Dod yn hen nain

Llongyfarchiadau mawr i Myfanwy Jones, Gwernydd, ar ddod yn hen nain unwaith eto. Ganed Elliw Angharad i'w hwyres, Lowri, a'i phartner, Lyn, sy'n byw yn Llandysul.

Arholiadau

Mae hi'n amser arholiadau unwaith eto, ac rydym yn dymuno'r gorau i bob un o'r ardal sy'n sefyll unrhyw fath o arholiad yn yr wythnosau nesaf. Pob lwc i chi i gyd!

Cywiriad

Roedd llun o dan newyddion Gerlan yn y Llais fis diwethaf yn dangos llun pedair cenhedlaeth, sef Len (hen daid), Gerallt (tad), Gethin (mab) ac Osian y babi. Yn anffodus roedd Bleddyn, sef tad Osian a brawd Gethin, wedi ei dorri o'r llun. Ymddiheuriadau am yr amryfusedd yma.

Cangen Brownies y Gerlan

Ddiwedd Ebrill dathlodd cangen Brownies y Gerlan ei phen-blwydd yn flwydd oed. Ers ei sefydlu y llynedd, mae'r gangen yn mynd o nerth i nerth, gyda nifer ar y rhestr aros i ymuno â hi. I ddathlu'r penblwydd cyntaf cafwyd cyfarfod arbennig yn y Caban, a gwahoddwyd y rhieni i fwynhau'r dathlu gyda'r aelodau. Cafwyd noson ddiddorol dros ben, gyda phawb wedi mwynhau eu hunain, yn enwedig wrth fwyta'r cacennau pen-blwydd.

Talybont

Neville Hughes,
14 Pant, Bethesda
☎ 600853

Capel Bethlehem
Talybont
Oedfaon y Sul

Mai 18 CAU –
Sul Cymanfa'r Annibynwyr;

Mai 25
Mr. R.J.H. Griffiths (Machraeth);

Mehefin 1
Parchg Hugh John Hughes,
Porthaethwy;

Mehefin 8
Mr. T. Alun Williams,
Caernarfon;

Mehefin 15
Parchg Gwyndaf Jones, Bangor;

Mehefin 22 I'w gyhoeddi;

Mehefin 29 Parchg Dafydd
Lloyd Hughes, Caernarfon.

Oedfaon am 2.00
oni nodir yn wahanol.
Croeso cynnes i bawb.

Bwrlwm Bethlehem

Cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf wedi seibiant dros gyfnod y Pasg ar 1 Mai. Byddwn yn cyfarfod bob bythefnos am 2.15 ar brynawn Iau. Croeso i bawb alw draw.

Cymanfa Talybont

Braf yw cael dweud bod pawb wedi mwynhau ein cymanfa unwaith eto, wrth inni ddathlu ein 40fed Cymanfa Ganu Sul y Blodau ym Methlehem ar 13 Ebrill.

Er nad oedd y gynulleidfa yn un niferus iawn roedd y canu, dan arweiniad Mr. Trystan Lewis, Deganwy, yn rhagorol, ac mae'n diolch ni'n fawr i ddau gôr Mrs. Grês Pritchard am eu cymorth yn y cyfeiriad hwn.

Mwynhawyd eitemau'r ddau gôr, sef Côr Meibion y Foel a Chôr Merched Lleisiau Llannerch, yn ogystal a datganiad yr unawdydd Mr. Richard Griffiths.

Yr organydd, fel bob amser, oedd Mr. D. Wyn Williams, Tregarth, a'r cyflwynydd oedd Neville Hughes. Diolch i'r pwyllgor a chyfeillion am baratoi lluniaeth ysgafn i bawb fu'n cymryd rhan – llond y festri!

Eglwys Maes y Groes, Talybont

Profedigaeth

Cydymdeimlwn yn ddwys â Mandy a Rhys Williams a'u teulu, Groeslon, Tal-y-bont, yn eu profedigaeth o golli mam Mandy, Mrs Nellie Florence Wroe (Nell), yn 98 mlwydd oed.

Dymuniadau gorau

Anfonwn bob dymuniad da at Mrs Bet Griffith, 13 Dôl Helyg gynt, sydd wedi symud i gartref Rhos, Malltraeth, ar ôl cyfnod yn yr ysbyty. Dymuniadau da i Mrs Rose Thomas, 16 Dôl Helyg, hefyd. Ar ôl cyfnod yn yr ysbyty, mae hi wedi mynd adref i Dregarth lle mae hi a'i gŵr, Idris, yn byw tra mae'r cartrefi yn Nôl Helyg, Tal-y-bont, yn cael eu hadfer.

Te Mefus

Bydd Te Mefus yn cael ei gynnal yn Ysgoldy Maes-y-Groes pnawn Sadwrn 7fed Mehefin o 2.00 tan 4.00 o'r gloch.

Garddwest a Chystadlaethau

Cynhelir Garddwest y Tair Eglwys (Maes y Groes, St Tegai a'r Santes Fair, Gelli) ar bnawn dydd Sadwrn, 28 Mehefin, yng ngardd y Ficerdy, Pentir. Bydd sawl cystadleuaeth yn yr Arddwest, gan gynnwys Prif Raffl (tocynnau i'w gwerthu o flaen llaw) a Chystadleuaeth Ffotograffiaeth. Anfonwch eich lluniau at swyddogion yr eglwysi cyn gynted â phosib, 20 Mehefin fan bellaf. Dau grŵp: Plant (hyd at 16 mlwydd oed) ac Oedolion (dros 16); testun "Agored"; ffi - £1 am bob llun. Bydd enwau yr enillwyr yn cael eu cyhoeddi yn ystod yr Arddwest.

Llandygái

Ethel Davies, Pennard, Llandygái
☎353886

Gwella

Rydym yn falch o ddweud fod Moira Muir, y Garn, Bryn Dymchwel, Llandygái yn gwella yn dilyn llawdriniaeth yn Ysbyty Broad Green, Lerpwl. Mae pawb yn cofio atoch Moira, ac yn dymuno llwyr wellhad i chi.

Balch oeddem o glywed fod Iwan Huw Harper, Fferm Tŷ Newydd, yn gwella ar ôl cael damwain i’w lygad yn ddiweddar a gorfod mynd i Ysbyty Newcastle - siwrnai faith i’r teulu ymweld ag ef. Rydym yn dymuno’r gorau i chi, Iwan.

Mae sawl un sydd wedi cyfarfod â Beryl Hughes, Yr Elan, yn ddiweddar yn dweud ei bod yn edrych yn dda ar ôl ei gwaeledd cas am amser maith – daliwch ati i wella, Beryl.

Anfonwn ein cofion at Nerys ac Ernie Coleman, Beryl a Jim Hughes, Iwan Harper, Dr Pam Jones, Olwen Latham, Cassie Tyndall, Betty Williams, Dorothy Proudley Williams a phawb arall sy’n wael ond yn dymuno bod yn ddiennw.

Bingo

Cynhaliwyd Bingo yn Neuadd Talgai ar nos Fawrth, 15 Ebrill, gyda’r elw’n mynd tuag at y neuadd. Diolch i Pauline a Raymond am eu llafur a hefyd i’r merched sy’n helpu yn y gegin.

Cofiwch am y Bingo fydd yn cael ei gynnal ar y drydedd nos Fawrth bob mis am saith o’r gloch. Croeso cynnes i bawb.

Eglwys Sant Tegai

Marwolaeth

Ar y cyntaf o Ebrill yn Ysbyty Gwynedd bu farw Mr Sydney Dacre, 19 Ffordd Penrhos, Bangor yn 98 mlwydd oed, gŵr i’r ddiweddar Ada a thad i Peter a Geoffrey. Cynhaliwyd ei angladd yn Eglwys Sant Tegai ddydd Iau, 10 Ebrill, dan ofal y Parchedig John Matthews a Mr Martin Brown wrth yr organ ac yna, yn dilyn, yn Amlosgfa Bangor. Cydymdeimlwn yn ddwys â’r teulu oll yn eu profedigaeth.

Gwaeledd

Mae ein gweddïau y mis hwn yn mynd at ein ffrindiau sy’n methu a bod gyda ni oherwydd gwaeledd, er y gwyddom fod y ficer yn ymweld â nhw yn eu cartrefi neu yn yr ysbytai yn aml.

Brysiwch wella Jane Couch, Gwynne Edwards, Siân Evans, Liz Jones, Jackie Williams, Keith a Linda Irons.

Pen-blwydd

Dymuniadau gorau i Gwenan a fydd yn dathlu ei phen-blwydd ar 15 Mai. Gobeithio y cei ddiwrnod i’w gofio ym Manceinion er y byddi yng nghanol dy arholiadau terfynol. Byddwn yn meddwl amdanat, Gwenan, a lwc dda i ti.

Cyfarfod Blynnyddol y Ffestri

Cynhaliwyd Ffestri Pasg ar fore Sul, 13 Ebrill ar ôl gwasanaeth y cymun. Diolchodd y ficer i’r wardeiniaid, y trysorydd, yr ysgrifenyddes, i Geraint a Nerys ac i bawb arall a fu’n gymaint o gymorth iddo yn ystod y flwyddyn. Ail-etholwyd Edmond ac

Ann yn wardeiniaid, Nerys yn ysgrifenyddes ac Edmond yn drysorydd, gydag aelodau’r pwyllgor eglwysig yn cael eu dychwelyd am flwyddyn arall. Diolch o galon i John a Sue Matthews am eu gwaith caled; maent yn cydweithio â’r eglwys, yr ysgol a’r pentref yn llwyddiannus iawn.

Sul y Pasg

Daeth cynulleidfa dda i’r Cymun Bendigaid fore Sul y Pasg gyda’r Parchedig John Matthews yn gweinyddu a Geraint Gill wrth yr organ. Diolch i bawb a gymerodd ran yn y gwasanaeth. Bu canmolïaeth i’r canu hefyd. Diolch arbennig i Hazel, Nerys a’r merched am addurno’r eglwys mor hardd - roedd lliwiau’r gwanwyn yn codi calon rhywun ar ôl tymor hir y gaeaf.

SEFYDLIAD Y MERCHED LLANDYGÁI

Cynhaliwyd cyfarfod mis Ebrill o Sefydliad y Merched, Llandygái, nos Fercher 23 Ebrill. Rhoddodd Eira groeso i bawb, a chroeso arbennig i Mrs Vera Edwards fel aelod newydd, a daeth ymddiheuriad gan Irene na allai fod yn bresennol.

Darllenodd Eirlys gofnodion cyfarfod mis Mawrth ac Eira lythyr y ffederasiwn, a chafwyd trafodaeth ar ei gynnwys.

Noson gwestiynau ar broblemau garddio oedd ar y fwydlen, gyda Paul ac Allen yn ateb. Mae’r ddau yn gweithio yn Moelyci.

Roedd un aelod am gael cyngor ar goed afalau a sut i grafftio a chael coeden newydd. Cafodd aelod arall wybod pam nad oedd yn cael lwc hefo tyfu brocoli, ac un arall yn cael ei phoeni yn arw gan falwod.

Yna cafwyd trafodaeth gyffredinol am arddio. Noson arall ddifyr iawn a phawb wedi mwynhau a dysgu.

Diolchwyd i’r ddau siaradwr gan Val Withers.

Glasinfryn Caerhun

Marred Glynn Jones

2 Stryd Fawr, Glasinfryn, Bangor LL57 4UP
01248 351067
Marred567@btinternet.com

Cydymdeimlad

Bu farw Mair Vaughan Williams, Hen Dŷ, Caerhun, merch Beryl a’r diweddar Glyn Williams Tyddyn Heilyn, ar 4 Ebrill wedi cystudd blin a hithau ond yn 50 oed. Bu’n ddewr a siriol drwy gydol y ddwy flynedd o’i salwch. Roedd yn ferch ddistaw a diymhongar ond serch hynny yn boblogaidd gyda llu o ffrindiau fu’n deyrngar iawn iddi hi trwy gydol ei salwch, yn enwedig pan oedd yn Ysbyty Eryri. Cynhaliwyd yr angladd yn yr Amlosgfa ym Mangor ar 15 Ebrill o dan ofal y Barchedig Ddoctor Carol Roberts. Anfonwn ein cydymdeimlad tuag at ei mam Beryl, ei brawd David a’i wraig Carol, Huw ei nai ac Eluned ei nith yn eu profedigaeth lem.

Diolch

Dymuna Beryl a theulu Tyddyn Heilyn ddiolch yn ddiffuant am bob arwydd o gydymdeimlad a charedigrwydd a dderbyniasant yn eu profedigaeth, ar ôl colli merch, chwaer a modryb annwyl. Hoffent hefyd ddiolch i staff

Ward Peblig Ysbyty Eryri am ofalu mor dyner am Mair a hefyd i’r Parch. R. Donaldson a ffrindiau ffyddlon a theulu am eu hymweliadau cyson tra bu Mair yn yr ysbyty. Gwerthfawrogwyd yn fawr y rhoddion a rhoddwyd tuag at Cyfeillion Ysbyty Eryri. Diolch yn arbennig i’r Parch Dr Carol Roberts am ei gwasanaeth urddasol ddydd yr angladd ac i J.P.Turner am ei drefniadau.

Cyfarfod Blynnyddol

Cynhaliwyd Cyfarfod Blynnyddol y Ganolfan yn ddiweddar. Mae’r Ganolfan yn adnodd gwerthfawr i’r ardal ac mae Pwyllgor Rheoli’r Ganolfan yn gweithio’n galed i gadw’r adeilad mewn cyflwr ardderchog. Cofiwch bod y Ganolfan ar gael i’w llogi ar gyfer cyfarfodydd, partiön ac ati. Gwnewch ddefnydd ohoni, a diolch i bawb sy’n cadw’r lle’n daclus ac mewn cyflwr da.

Clwb Cant Y Ganolfan Ebrill

£20	95	Debbie Hill
£10	38	Ann Sanderson
£5	76	Elsie O Jones
£5	43	Eirwen Orwig

Sefydliad y Merched

Llywyddwyd ein cyfarfod ar 9 Ebrill gan Mrs Sarah Flynn. Croesawyd yr aelodau yn gynnes iawn gan gyfeirio’n arbennig at aelod newydd sef Marian Jones. Ymddiheuraf i Marian gan na nodwyd ei bod yn bresennol yn ein cinio Gŵyl Ddewi. Croeso cynnes i’n plith. Da oedd gweld Miss Margaret Griffith yn ôl ar ôl iddi dderbyn triniaeth yn yr ysbyty ar ôl damwain pan syrthiodd a thorri ei braich.

Cydymdeimlwyd â Mrs Beryl Williams yn ei phrofedigaeth. Yr ydym yn meddwl amdani a byddwn yn falch o’i gweld yn ôl yn y dyfodol.

Wedi trafod materion amrywiol diolchwyd i Mair am drefnu unwaith eto i griw bach ohonom fynd i Blas Maenan i fwynhau sgwrs ar degeirian (orchids) ac i anghofio am ddeiet wrth wleda ar de prynhawn bendigedig! Cawsom bnawn wrth ein boddau.

Dr Robert Jones oedd ein gŵr gwadd am y noson. Mae Robert yn aelod o’r R.N.L.I. a gwelsom ddau fideo ganddo yn ymwneud â gwaith y bad achub a’u canolfan bwysig yn Poole, Dorset lle mae’r gwirfoddolwyr yn mynychu’r coleg. Gwirfoddolwyr yw’r rhan fwyaf o griw’r bad achub ac mae angen eu hyfforddi yn drwyadl i safon uchel iawn i gyflawni’r gwaith peryglus o achub bywydau. Mae’r môr yn beryglus bob amser ac mae angen person dewr i adael ei gartref a’i deulu unrhyw adeg o’r dydd neu’r nos ymhob tywydd i fynd i achub estron.

Mae angen £140 miliwn bob blwyddyn i gynnal gwasanaeth y bad achub ac mae gwisg pob aelod yn costio £2,000. Yn ddiweddar iawn mae bad achub newydd wedi dod i Borthdinllaen ym Mhen Llŷn ar gost o £2.9 miliwn. Arian mawr, ond nid y gost sy’n bwysig ond y gwasanaeth. Diolch, Robert, am dynnu ein sylw at wasanaeth sydd mor werthfawr. Diolch hefyd i Mrs Nesta Parry a Mrs Margaret Hughes am y baned.

Pentir

Anwen Thomas,
Min yr afon, 11 Rhydygroes, Pentir
☎ **01248 355686**

Eglwys Sant Cedol

Clwb 100 Mis Mawrth
1af Rhif 7 Catrin Fôn Williams, Waun Pentir

2ail Rhif 2 Kim Roberts, Rhiwlas

3ydd Rhif 13 J Thomas,
Llanfairfechan

Clwb 100 Mis Ebrill
1af Rhif 15 Terry Jones, Caernarfon

2ail Rhif 1 Anya Jones, Caernarfon

3ydd Rhif 35 Margaret Williams,
Rhiwen

Gweithgareddau

Ar brynhawn Sadwrn 5 Ebrill cafwyd Te Pasg i ddatlu'r ŵyl. Roedd yn brynhawn hwyliog a phleserus iawn. Yna, ar nos Wener 11 Ebrill cafwyd noson o fingo yn y ganolfan yng Nglasinfryn; roedd yn noson hwyliog. Diolch i bawb am eich cefnogaeth.

Garddwest

Bydd ein Garddwest flynyddol eleni yn cael ei chynnal ar brynhawn Sadwrn 24 Mai am 2.00 yr hwyr yng ngardd y Ficerdy, Pentir. Bydd amrywiol stondinau, a cystadleuaeth agored i'w beirniadu ar y diwrnod sef gwneud colâg o unrhyw anifail neu anifail anwes. Croeso cynnes i bawb.

Gwellhad

Fel Eglwys anfonwn ein cofion at Mai Williams, Bro Rhiwen, Rhiwlas sydd ar hyn o bryd yn Ysbyty Eryri, Caernarfon. Brysiwch wellha Mai.

Gwasanaethau'r Sul

Bydd y gwasanaethau a ganlyn yn cael ei cynnal am 9.45 y bore:

18 Mai Cymun Bendigaid
25 Mai Boreol Weddi
01 Mehefin Cymun Teuluol
08 Mehefin Boreol Weddi
15 Mehefin Cymun Bendigaid
22 Mehefin Boreol Weddi

Cofion

Anfonwn neges o wellhad i Margaret Griffith, Caerhun yn dilyn damwain yn ddiweddar ac i Mai Williams, Bro Rhiwen, Rhiwlas, sydd wedi dychwelyd adref wedi cyfnod yn Ysbytai Gwynedd ac Eryri. Brysiwch wella eich dwy.

Llwyddiant Brawd a Chwaer

Llongyfarchiadau i Cedol a Marteg Dafydd yn dilyn gala nofio cenedlaethol yr Urdd yng Nghaerdydd. Cafodd Cedol 3ydd yn y ras dull broga 100m (blwyddyn 7-8) a Marteg ddwy fedal arian am ddulliau cefn a rhydd (50m, blwyddyn 5-6). Yn ogystal, cafodd y ddau lwyddiant yn ngala nofio Menai A&B fis Chwefror.

Rhiwlas

John Huw Evans,
30 Bro Rhiwen, Rhiwlas ☎**352835**

Yn yr Ysbyty

Bellach y mae Mrs Mai Williams, 16 Bro Rhiwen a Mr John Huw Evans yn Ysbyty Eryri ac y mae'r ddau yn gwella.

Ymwelwyr

Mae bwthyn Cae Mawr wedi ei leoli yng nghesail Moel Rhiwen, a phob gwanwyn daw ymwelydd cyson a phrydlon yno. Eleni eto daeth y gôg heibio ar 19 Ebrill, bron i'r diwrnod i'r adeg y cyrhaeddodd y llynedd. Mae Mrs Ann Williams yn cadw cofnod o'r dyddiadau pob blwyddyn. Nepell o Gae Mawr y mae Bronnydd ac am y tro cyntaf ers dros ddeuddeng mlynedd y mae'r teulu wedi clywed cri'r gylfinir.

Gwellhad Buan

Mae Mr Richard Williams, Caeau Gleision heb fod yn dda yn ddiweddar ac wedi treulio cyfnod yn yr ysbyty ond bellach wedi dod adref. Ein dymuniadau gorau iddo a chofion ato.

Clwb Rhiwen

Pnawn Mercher 16 Ebrill aeth nifer ohonom i Erddi Botaneg Prifysgol Bangor yn Nhreforth. Roedd arddangosfa yno wedi'i threfnu gan yr elusen Plantlife. Clytwaith y Meysydd oedd teitl yr arddangosfa a'r bwriad oedd ein hatgoffa o'r cyfoeth sydd gennym o'n cwmpas. Roedd paneli yno, wedi'i gwneud o nifer o sgwariau bychan, i gyd yn cynrychioli ein blodau gwylltion. Roedd y gwaith wedi'i wneud gan blant ac oedolion o Fôn i Fynwy. Roeddent yn drawiadol iawn ac yn bleser i'w gweld. Ar ddiwedd y pnawn cawsom baned yng Nghanolfan Garddio Treborth.

Merched y Wawr

Cyfarfu'r gangen ar 18 Ebrill yn y Neuadd a llywydd y noson oedd Ann. Derbyniwyd ymddiheuriadau oddi wrth Einir, Agnes, Sali a Megan.

Fe'n hatgoffwyd y bydd Gŵyl y Pum Rhanbarth ar 10 Mai yn cynnig rhaglen amrywiol a diddorol. Roedd Annes a Dilys am ddiolch i bawb am eu noddi yn y distawrwydd nodedig; mae'r holl arian a godwyd yn mynd tuag at Lloches i Ferched. Gwerthwyd tocynnau ar gyfer y Ffair Haf a gynhelir ar 6 Mehefin, eto wedi'i threfnu gan Bwyllgor yr Anabl, sydd wedi gwneud gwaith clodwiw dros y blynyddoedd.

Ein gŵr gwadd oedd Alwyn Ifans, bellach o Rostryfan ond yn wreiddiol o Rhiwlas. Mae'n gweithio i Ymddiriedolaeth Natur Maldwyn, a'r mudiad yma sy'n gyfrifol am Brosiect Gweilch y Dyfi. Cawsom hanes y gweilch ganddo; mae'n debyg nad oes cofnod ysgrifenedig iddynt erioed nythu yng Nghymru, ond gan fod sawl enw Cymraeg ar yr aderyn yma, y gred ydy eu bod wedi bod yma yn y gorffennol. Yn ogystal, mae gwalch y môr ar arfbais Dinas Abertawe ac ar arfbais Gorllewin Morgannwg.

Cawsant eu gweld yn y fro yn 2005, ac yn 2007 codwyd nyth ar eu cyfer. Er i'r prosiect dderbyn grantiau maent yn dibynnu llawer ar wirfoddolwyr. Yn 2011 cyrhaeddodd yr iâr gyntaf, dangosodd y fodrwy arni iddi ddod o Rutland. Mae enwau lleol ar yr adar, Monty, Einion, Dulas, Leri, Cerist, Clarach a Glesni. Cawsom weld sut y mae'r adar yma yn cael eu modrwyo ac, yn ddiddorol, trwy'r dechnoleg fodern mae'n bosib dilyn eu trywydd yn ôl yr holl ffôrdd i Orllewin Affrica. Drwy gyfrwng lluniau a sgwrs fyrlymus Alwyn cawsom noson hynod o ddifyr ac addysgiadol. Diolch hefyd i Nerys am fod yn dechnegydd mor effeithiol. Diddorol oedd clywed Alwyn yn dweud mai Miss Dilys Jones, athrawes yn yr Adran Fabanod, Ysgol Rhiwlas, a gychwynnodd ei ddiddordeb mewn byd natur.

Dilys a Nia fu'n paratoi y baned, ac yn y cyfarfod nesaf cawn sgwrs am Yr Ysgwrn gan Naomi Jones.

Mynydd Llandygái

Theta Owen.
Gwêl y Môr,
Mynydd Llandygai.
☎ **600744**

Brysiwch Wella

Dymuniadau gorau i Mrs Wendy Edwards, sydd wedi cael llawdriniaeth yn Ysbyty Gwynedd. Mae hi gartref erbyn hyn. Dymunwn adferiad buan i chi, Wendy, a gobeithiwn y gwelwn ni chi o gwmpas cyn bo hir.

Ffair Basg

Cynhaliwyd Ffair Basg yn eglwys y Santes Ann a'r Santes Fair, gyda chawl a lob-scows a stondinau. Diolchwn am eich cefnogaeth fel arfer. Braf yw gweld wynebau ffyddlon! Diolch i chi am eich gwaith caled.

Clwb y Mynydd

Cafwyd prynhawn braf gyda chacen a phaned. Diolch i Mrs Edith Jones am goginio'r gacen! Trefnwyd y trip ar gyfer 18 Mehefin pan fyddwn yn mynd i'r Wyddgrug a'r Felin Frethyn, gan gychwyn am 9.00 y bore.

Arholiadau

Pob lwc i bobl ifanc y pentref sy'n sefyll arholiadau mewn ysgol a choleg. Pob hwyl i chi i gyd. Dymuniadau gorau.

Diolch

Dymuna Ann ac Ian Cook o Garreg y Bedol, Sling, ddiolch yn fawr iawn i'w cymdgogion, ffrindiau a pherthnasau am y cardiau, yr anrhegion a'r dymuniadau da a dderbyniwyd ganddynt ar achlysur eu priodas yn ddiweddar.

Eglwys y Santes Ann a'r Santes Fair

Gwasanaethau

Mai 18: 9.45 Cymun Bendigaid
Mai 25: 9.45 Boreol Weddi
Meh. 1: 9.45 Gwasanaeth Teuluol
Meh. 8: 9.45 Cymun Bendigaid
Meh. 15: 9.45 Cymun Bendigaid
Meh. 22: 9.45 Boreol Weddi

Yn ystod "Gwyl Gerddi Agored" pentref Mynydd Llandygái, Dydd Sul, 15 Mehefin, bydd yr Eglwys ar agor i groesawu ymwelwyr rhwng 11.00 a 4.00 o'r gloch. Estynnwn groeso i bawb alw am baned a chacen!

Profedigaeth

Trist oedd clywed am farwolaeth Mr Trevor Stewart, Tan y Bryn. Anfonwn ein cydymdeimlad cywiraf at ei briod, Margaret, a'r teulu oll. Hefyd bu farw tad Mrs Lesley Thompson yng ngogledd Iwerddon. Cydymdeimlwn â hi, ei gŵr Stephen, a'r holl deulu yn eu profedigaeth.

Dymuniadau Gorau

Ein dymuniadau gorau i bawb sy'n sâl ar hyn o bryd, anfonwn ein cofion a'n dymuniadau da atoch i gyd.

Tregarth

Gwenda Davies,
Cae Glas,
8 Tal y Cae, Tregarth
☎ **601062**

Olwen Hills (Anti Olwen),
4 Bro Syr lfor,
Tregarth
☎ **600192**

Diolch

Yn dilyn y profedigaeth o golli Olive, 7 Maes Ogwen, priod, mam, nain a hen nain annwyl dros ben, dymuna Trevor, Hefina, Dewi a’r teulu i gyd ddiolch o galon am yr holl negeseuon a galwadau ffôn a phob caredigrwydd mae’r teulu wedi ei dderbyn.

Profedigaeth

Daeth profedigaeth i ran Ralph Aston a’r teulu, 13 Maes Ogwen, yn ddiweddar. Bu farw ei frawd yn Llanilltud Fawr, De Cymru. Cydymdeimlwn gyda Ralph a’r holl deulu yn eu profedigaeth.

Priodas

Llongyfarchiadau i Ann Richards ac Ian Cook, Carreg y Bedol, Sling, ar eu priodas ddiweddar yn Seiont Manor, Llanrug ar Ddydd Gwener y Grogolith, 18 Ebrill. Pob dymuniad da gan bawb o’r ardal.

Llwyddiant Cerddorol

Nos Sul, 6 Ebrill, cynhaliwyd cyngerdd yn Neuadd Pritchard Jones, Prifysgol Bangor gan ddisgyblion Cerdd Canolfan William Mathias, Caernarfon. Roedd y Gerddorfa Hŷn yn perfformio Concertio yn C (symudiad cyntaf) i’r Soddgrwth gan y cyfansoddwr Haydn a’r unawdydd oedd Elin Kervegant, Tan Dderwen, Tregarth. Cafodd rhai y cyfle ardderchog o fod yn bresennol yn y cyngerdd a chafodd eraill weld ei pherfformiad ar YouTube. Gwnaeth ei rhan yn hynod broffesiynol a llongyfarchwn hi ar ei llwyddiant. Mae Elin yn gobeithio cychwyn yng Ngholeg Cerdd a Drama, Caerdydd ym Mis Medi a dymunwn iddi bob llwyddiant yno. Roedd dwy arall o’r pentref yn rhan o’r gerddorfa, sef chwaer Elin, Gwenno Kervegant ac Elin Taylor, 11 Tal y Cae, Tregarth. Llongyfarchiadau, genod.

Eglwys y Santes Fair

Gwasanaethau

Mai
25 Cymun Bendigaid

Mehefin
01 Boreol Weddi
08 Cymun Bendigaid
15 Gwasanaeth yn Eglwys Maes y Groes,
22 Cymun Bendigaid

Pob gwasanaeth am 9.45 y bore.

Clwb Cant Mis Ebrill
£15.00 87 Myra Jones
£10.00 106 Goronwy Roberts
£5.00 59 Margaret Pritchard

Cynhaliwyd Gwasanaeth Coffa Dafydd Francis Jones nos Sul, 13 Ebrill, dan ofal y Parchedig John Matthews. Talwyd teyrngedau iddo gan Mrs Betty Williams, cyn aelod seneddol a hefyd gan ei nai, Eric,

Cynhelir y Te Bach nesaf ddydd Mawrth, 27 Mai am 2.00 y prynhawn.

Merched y Wawr Cangen Tregarth

Cynhaliwyd cyfarfod o Gangen Tregarth o Ferched y Wawr yn Festri Capel Shiloh, Nos Lun, 7 Ebrill. Noson o Frethyn Cartref oedd hi ac yn ystod y noson cafwyd cwis dan y pennawd ‘Dyfalwch’. Roedd nifer o’r aelodau wedi dod â phethau diddorol gyda hwy a’r rheini wedi’i cuddio o olwg pawb. Rhannwyd yr aelodau yn ddau dîm a bu chwerthin a sgwrsio di-baid yn ceisio dyfalu beth yr oedd y merched yn ei guddio. Yn eu plith oedd hen lyfr bychan o wasanaethau Eglwysig mewn diwyg gain, papur newydd o China gyda hanes ymweliad Parti’r Ffynnon a phethau mor gyffredin a darn o linyrn bêl a dymi babi!! Sôn am hwyl diniwed a’r fath fwynhad gafodd pawb oedd yn bresennol. Diolchwyd i bawb am noson werth chweil gan Margaret Jones a gwnaed y baned gan Janet, Linda a Moira.

Bydd y gangen yn cyfarfod eto Nos Lun 12 Mai gyda noson o arddio yng nghwmni’r pencampwr Medwyn Williams, Llanfairpwll a hynny yn y Festri am 7.30.

Cynhelir Gwibdaith flynyddol y gangen nos Lun, 2 Mehefin. Cofiwch gysylltu hefo’r ysgrifenyddes Anwen Griffiths (601262) neu’r llywydd Gwenda Davies (601062) am fwy o wybodaeth.

Capel Shiloh

Gwasanaethau

Cofiwch am yr Ysgol Sul bob bore Sul am 10.30. Oedfa 5.00 oni nodir yn wahanol

Mai
18 Parchedig Trefor Jones, Caernarfon
25 Parchedig John Gwilym Jones, Peniel, Caerfyrddin

Mehefin
01 am 2,00 o’r gloch Y Parch Philip Barnett
08 Mr J.O. Roberts, Bethesda
15 Mr Richard Lloyd Jones, Bethel
22 Miri Mehefin (gweler isod)
29 Mr Glyn Owen, Llanwnda

Cafwyd gwasanaeth yng nghwmni plant, ieuenc tid a rhieni’r Ysgol Sul ar Sul y Blodau, 13 Ebrill. Hyfryd oedd gwrandao ar ddarlleniadau yn ymwneud â Sul y Blodau a’r Pasg a chafwyd unawd gan Cerys, dwy gân gan aelodau ieuengaf yr Ysgol Sul ac emynau a chaneuon tymhorol. Daeth pob plentyn a thusw o flodau i’r gwasanaeth a rhannwyd y rheini rhwng mamau, neiniau a modrybedd a oedd yn bresennol yn yr oedfa. Yna rhoddodd Gwenda sgwrs am rai o fwydydd y Pasg gan olrhain eu tarddiad a’u cysylltiad gyda’r amser yma o’r flwyddyn. Derbyniodd y plant a’r bobl ifanc ŵy Pasg a chafwyd panad a Bynsan y Grôg i ddiweddu’r gwasanaeth hynod effeithiol a chofiadwy. Y cyfeilydd oedd D.W Williams, Tyddyn Dicwm a diolchwyd iddo yntau am ei gyfraniad arbennig i’r gwasanaeth.

Miri Mehefin
(Cymanfa Ysgolion Sul yr Eglwys Fethodistaidd Cylch Arfon) Capel Ebeneser, Caernarfon Dydd Sul, Mehefin 22 am 2.00 o’r gloch
Arweinydd Huw Edward Jones
Te Parti yn dilyn y canu.

Nain a thaid

Rydym yn gyrru ein llongyfarchiadau i Gareth ac Olwen Pritchard, Penygroes, ar ddod yn daid a nain unwaith eto. Ganwyd Wyres fechan, Gwenlli, i’w mab, Nathan, a’i bartner, Lleucu, sy’n byw yn y Gerlan.

Clwb 100 Canolfan Tregarth

Mis Mawrth

9 Sara Oliver £15
37 Angharad Williams £10
1 Margaret Jones £5

Mis Ebrill

38 Enid Roberts £15
45 Dafydd Owen £10
56 Peter Roberts £5

Nyth y Gân

Y Deffroad

Fe welwn fwy o heulwen ar gaeau
Wedi i’r gaeaf orffen;
O’i harch ymwthia’r geirchen,
A’r pridd yn adfywio’r pren.

Gwobr

Ple cefaist ti’r hyfforddiant, Duw a ŵyr,
I byncio o foreddydd hyd yr hwyr?
Ai ceisio denu cymar wyt o’r brig
Â’r ddawn ryfeddol sydd o fewn dy big?

Ni all dy gymar ganu, gwn yn iawn,
Dan gysgod dail mae hi yn dangos dawn;
Mae hi â gofal teulu yn y tŷ
Mor gynnes heno dan ei chôt o blu.

Fe roddaf i ti wobr am dy gân,
Pob gaeaf ar y bwrdd cei friwsion mân
I’th gynnal yn yr ardd drwy’r gaeaf hir
Pryd na chlywn unrhyw nodyn ar y tir.

Ymroddiad

Ar ôl gwir dymhorol gân hwn aeth
I bwytho’i dŷ cwpan
Yn ffyddiog â mwsog mân
O achos daw rhai bychan.

Y Garddwr a’i Dŷ Gwydr

Ail-ddeffro mae’r pleser ’r ôl cyfnod pur faith
Wrth roi y tŷ gwydr eleni ar waith;
O dan wres y gwydrau mae’r garddwr yn frwd
Yn dewis ei botiau ar gyfer sawl cnwd.

Dan we ar y silffoedd niferoedd a ddaw
I’w llenwi a’u plannu â phwyll dan ddwy law,
Mae angen amynedd a lwc dan ei do
I lwyddo i dyfu’r had bregus bob tro.

Caiff rhai eu trawsblannu i’r pridd yn yr ardd
Yn llysiau i’w bwyta neu’n flodau fydd hardd,
A hynod ddeniadol o gwmpas y tŷ
’R ôl noethni y gaeaf fe’u gwelwn yn llw.

Daw diwrnod i flasau’r tomatos cyn hir
A braf fydd cael dwedyd yr hyn sydd mor wir
Na cheir dim byd tebyg yn unman ran blas
I’r manion fel marblis neu’r rheini sy fras.

Dafydd Morris

Pwy Sy’n Cofio Ddoe?

© Dr J. Elwyn Hughes

Dyddiadur Digwyddiadau 1878-1883

1878

- 01/1878: Tynnu ymaith yr hen Bont Ring (Pont yr Inn) a safai o dan y Douglas Arms Hotel.
- Talai'r rhieni ffioedd am addysg eu plant yn holl ysgolion y cylch: 'Infants under 7 years of age: 6d monthly; I, II, III Standards: 8d monthly; IV, V, VI Standards: 10d monthly'.
- Geni Maggie Jane Parry (Megan Llechid / Megan Telini), cantores fyd-enwog. Yn ferch i chwarelwr, ac yn wyres i William Parry (Llechidon), fe'i ganed yn 1 Rhes Douglas, Bethesda. Hi oedd yr unawdydd gyda Chôr Merched Bethesda. R. S. Hughes oedd ei hathro canu ym Methesda a dywedir mai ar ei chyfer hi y cyfansoddodd RSH 'Y Golomen Wen'.

- Dechrau trydydd adeiladu Capel Hermon (MC), Mynydd Llandegai. Roedd yr holl draul oddeutu £2650.
- Agor Capel Chwarel Goch (A). o blant leoliad gofal plant

1879

- Rheilffordd stêm yn cymryd lle'r hen lein bach rhwng Chwarel y Penrhyn a'r Cei. Ailgyfeiriwyd llwybr y rheilffordd yn bur sylweddol.
- Mawrth 1879: Côr Bethesda yn canu yn y Dome, Brighton.
- 13/11/1879: 'Y mae angen 'Pont y Sarnau'. Ar hyn o bryd, croesir gyda cherrig.'

1880

- RO [Richard Owen] yn ei hysbysebu ei hun i bobl leol ac eraill fel Llyfrwerthwr, Llyfrwymar, Argraffydd a Fframiwr, Gwerthwr Newyddiaduron a Misolion.

1881

- 01/07/1881: Torri carreg sylfaen y rheilffordd newydd ym Methesda gan yr Arglwyddes Penrhyn.
- Geni Ifor Williams ym Mhendinas, Tregarth. Ysgolhaig ac Athro (1881-1965).
- 09/1881: Cwmni Thomas Nelson o Gaerliwelydd yn dechrau adeiladu'r rheilffordd o Fangor i Fethesda, gan roi gwaith i rai o chwarelwyr y Dyffryn a oedd yn ddi-waith ar y pryd.
- Adeiladu Festri Capel Carmel, Rachub (adeilad ar wahân i'r Capel).

1882

- Epidemig o deiffoid yn yr ardal. Addaswyd Ysgol Pont-tŵr fel ysbyty i 30 o gleifion a

- chasglwyd arian i gyflogi nyrs i weini arnynt. Darganfuwyd achos y clefyd a datryswyd y sefyllfa erbyn Hydref 1882. Erbyn hynny, roedd y teiffoid wedi taro 700 o drigolion Bethesda a Bangor ac wedi lladd 96.
- Cyflwr y Farchnad (Neuadd Ogwen bellach), lle cynhelid cyfarfodydd cyhoeddus hefyd, yn peri pryder mawr. Cynhaliwyd cyfarfod cyhoeddus i gwyno ac i geisio cael y Bwrdd Lleol (rhagflaenydd y Cyngor Dinesig) i adeiladu Marchnad a Neuadd newydd rhwng y Rheinws a Chapel Jerusalem (lle mae'r Siop Spar a'r maes parcio erbyn heddiw). Ond ni ddaeth dim o'r syniad.
- Chwarel y Penrhyn yn derbyn eu hinjan gyntaf gan gwmni Hunslet o Leeds, a'i galw'n Charles.
- Casgliad yr Ysgol Sul a'r Gwasanaeth Hwyrrol yn Ysgol Sul (Eglwys) y Gerlan: £4/0/7. (Roedd yn llai na £2/0/0 yn 1904.) Roedd y taliadau yn £2/5/4. Rhoddwyd 7½d am olchi'r wenwisg, a 23d am ganhwyllau a pharaffin. Tua'r adeg yma, roedd Evan Evans yn cael 80d y flwyddyn am lanhau'r ysgol a gwneud tân ond Mrs Jervis, gwraig prifathro'r ysgol, a gafodd y gwaith yn 1889 am yr un cyflog. Ei gwaith hi oedd 'cynnau tân, rhoddi glo, a thynnu llwch oddi ar y feinciau ar y Suliau'. Codwyd ei chyflog i £1 y flwyddyn yn 1890.

1883

- 16/04/1883: Y Bwrdd Lleol yn derbyn deiseb oddi wrth drigolion Caellwyngrydd o blaid cadw pypmiao dŵr y pentref yn hytrach na chael dŵr i'r tai drwy bibellau o Afon Gaseg.

I'w barhau

TREGARTH FY MHLENTYNDOD (Rhan 3)

O waelod Allt George mae Allt Pencantwr yn dringo hyd at Bant yr Ardd.

Y drws nesaf i Bant yr Ardd yr oedd Coparèt y pentref. Bu'n agored tan y 1960au cynnar. Roedd y diweddar Mrs. Peggy Roberts o 1 Erw Faen, Tregarth, yn rhedeg y siop honno am gyfnod tan i'r siop gau ei drysau. Roedd gan Mrs. Roberts lais contralto ardderchog a gallai ganu fel eos. Roedd un pwmp petrol ar fuarth y siop a gyferbyn â hi ar yr ochr arall i'r ffordd roedd ystordy sgwâr go helaeth. Ar un o ystlysau'r ystordy hwnnw roedd hysbysfwrdd enamel yn darlunio dau blentyn yn ffroeni sawr grefi wedi'i wneud gyda Bisto yn codi o ddysgl dal gwlych.

Wedi iddo gael ei addasu, fe agorodd arlunwraig o America o'r enw Anita dŷ bwyta oddeutu 1972 yn hen adeilad y Coparèt gynt. Roedd yn boblogaidd ymhlith Bohemiaid Dyffryn Ogwen yn y 1970au cynnar megis, er enghraifft, y diweddar arlunwyr Roy Ostle a Donald McIntyre. Wedi i dŷ bwyta Pant yr Ardd, neu Gaffi Camel fel y'i gelwid gan laslanciau Tregarth, newid dwylo, fe gafodd ei droi'n dafarn o'r enw Pant yr Ardd yn 1977 gan Saeson o'r enw Ben a Gill Bennet. Dim ond to Pant yr Ardd sydd yn weladwy o ben Craig Dob.

Wrth ddilyn y B4409 o Bant yr Ardd tuag at Ffrwd Galed fe ddaw ffasâd llythyrdy presennol pentref Tregarth i'r golwg. Bonesig o'r enw Mrs. Owen oedd y postfeistres yno pan oeddwn i'n blentyn. Yno y prynwn fy holl gomics a fy holl fferins bryd hynny. Byddai Mrs. Owen yn

gwerthu ystod eang o nwyddau yn y llythyrdy o baent i bapurau newydd.

Roedd Mrs. Owen nid yn unig yn Gristnoges gadarn ond roedd hefyd yn byw ei phroffes. Fe dorrodd lleidr i mewn i'r adeilad un noson tra'r oedd Mrs. Owen yn cysgu'n ei hystafell wely uwchben y llythyrdy ac fe ddygodd nifer o bethau oddi yno. Cafodd yr adyn ei ddal yn o fuan wedi hynny a'i erlyn yn ogystal â'i ddedfrydu i fwrw tymor mewn carchar. Fe'i danfonwyd i garchar Walton (fel y gelwid y lle bryd hynny) ac o fewn dim o amser wedi'r digwyddiad fe ymwelodd Mrs. Owen ag ef yno. Fe gafodd y lleidr Feibl newydd sbon yn anrheg ganddi ar achlysur ei hymweliad ag ef. Roedd Mrs. Owen yn gobeithio y byddai'r drwgweithredwr yn diwygio'i ffordd o fyw maes o law. Wn i ddim beth ddaeth o'r lleidr ond gwn fod Mrs.Owen yn ei bedd ers blynyddoedd lawer bellach - coffa da amdani !

Rhwng Swyddfa Bost bresennol Tregarth ac ysgol y pentref mae rhes o fythynnod pâr bychain Ffrwd Galed ac o ben Craig Dob bob haf erstalwm gallech weld cnydau gardd yn tyfu mewn gryniau destlus yn y gerddi y tu cefn iddynt.

Yn y set agosaf o dai pâr ond un at Ysgol Tregarth roedd yr ymadawedig Vernon Thomas a'i annwyl ddiweddar dad yn byw. Roedd Vernon yn byw yn y tŷ oedd agosaf at yr ysgol a'i dad yn byw y drws nesaf iddo yn y tŷ oedd agosaf at Swyddfa Bost y pentref.

Roedd Vernon a'i dad yn gydberchnogion cwmni bychan o'r enw Taxis Vernon ac, ar ben hynny, roedd gan Vernon bwt o fodurdy ynghlwm wrth ei gartref lle byddai'n trwsio ceir a gwerthu gwm cnoi ac ambell nwydd arall.

Yn nyddiau fy nglaslencyndod, at Vernon yr awn â fy meisigl pan fyddwn wedi cael twll ym mhledren wynt un o'i olwynion. Roedd Vernon yn un dethau am drwsio pynjars a hynny wastad am bris rhyfeddol o isel. Roedd Vernon yn gallu chwarae acordion-bletiog hefyd ac fe roddai ddatganiad araf a phwylllog yn rhad ac am ddim i mi arni ar rai o'r achlysuron hynny pan fyddwn wedi galw heibio i'w fodurdy.

Yr adeilad nesaf o bwys yn Nhregarth y deuwn ar ei draws wrth ddilyn y B4409 o fodurdy'r ymadawedig Vernon a'i ddiweddar dad - y ddau ohonynt o barchus goffadwriaeth ! - yw Ysgol Tregarth. Rwyf yn cofio Mr. Pierce o Lasinfryn yn brifathro yno pan oeddwn yn nosbarth y babanod ond wedi hynny Mr. Aled Huw Roberts oedd y prifathro. Gadawodd ef yr ysgol yn 1958.

Athrawon eraill a'm dysgodd yn Ysgol Tregarth oedd: Ms. Williams, Ms. Gruffydd a Ms. Jean Gordon. Fy nghyd-ddisgyblion yn nosbarth Ms. Jean Gordon oedd: David Edward Llewelyn Griffith, Gerwyn Owen, Keith Williams, Tudor Jones, David Edwards, John Victor Owen, Robert Jones, Meirion Jones, Edward Rees, John Arfon Jones, Derfel Roberts, Sylvia Roberts, Carol Whitehead, Pat Williams, Valerie Hughes, Margaret Rose, Rhiannon Hughes a'r diweddar Glenys Jones.

Dafydd Llewelun Jones,
2, Llys Henar, Ffordd Dinbych, LLANRWST, Conwy, LL26 0AE

Plaid Lafur
Dyffryn Ogwen

Ddiwedd mis Mawrth aeth rhai o aelodau'r gangen i gynhadledd Plaid Lafur Cymru yn Llandudno i wrando ar areithiau gan Ed Milliband, Carwyn Jones ac Owen Smith ac i gymryd rhan yn y trafodaethau am bolisiau'r Plaid Lafur. Un o'r gweithdai oedd Cymdeithas Cledwyn, sy'n hyrwyddo'r Gymraeg yn y Plaid Lafur. Ymhlith y cyhoeddiadau roedd y ffaith bod Ed Milliband o blaid newid y dull o ddiffinio pwerau Cymru, fel na fydd dadl gyfreithiol am bwerau Cymru yn y dyfodol.

Ganol mis Ebrill aeth nifer o'r aelodau i gyfarfod o Blaid Lafur Arfon i ddechrau trafod dogfennau polisi ar gyfer etholiad Prydain yn 2015, yn bennaf y ddogfen Gwell Gwleidyddiaeth - er enghraifft gostwng yr oed pleidleisio i 16, mynd i'r afael â'r broblem o fenthyciadau llog uchel, newid cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi, a hyrwyddo cydraddoldeb.

Wedi i'r Cynghorydd Godfrey Northam bwyso eto ar Gyngor Gwynedd yn ddiweddar, da yw deall bod y cyngor yn ystyried cynnig i dacio'r broblem dŵr wyneb wrth gyffordd Lôn Newydd a Hen Barc.

Cynhelir y cyfarfod nesaf ar bedwaredd nos Fercher mis Mai (yr 28ain) am 7.30pm yng Nghanolfan Cefnfaes. Hefyd cynhelir nosweithiau cymdeithasol etholaeth Arfon ar 17 Mai (cwis) a 5 Mehefin - cysyllter ag ysgrifennydd y gangen ar 600872 am fanylion.

Plaid Cymru Dyffryn Ogwen

Cynhaliwyd ein cyfarfod misol ar 29 Ebrill gyda Rheinalt Puw yn y gadair.

Ar hyn o bryd mae'n amser prysur iawn gydag Etholiad Ewrop i'w chynnal ar 22 Mai. Adroddodd nifer o'r aelodau eu bod wedi bod allan yn cnocio drysau sawl gwaith yn barod. Treuliwyd peth amser yn y cyfarfod i roi trefn ar yr ymgyrch ganfasio am yr wythnosau canlynol. Deallwyd hefyd y byddai'r ymgeisydd Jill Evans ASE, yn ymgyrchu ym Methesda yr wythnos ganlynol er mwyn cyfarfod â phobl y Dyffryn a rhoi ei safbwyntiau ynglŷn ag Ewrop.

Er mai Etholiad Senedd Ewrop oedd prif destun y trafod ar y noson, cafwyd amser i drafod yr ochr gymdeithasol a sut y medrwn gynnal gweithgareddau o'r fath yn Nyffryn Ogwen. Byddwn, fel arfer, yn bresennol yn y Sioe Amaethyddol ar 14 Mehefin ac mae trefniadau ar y gweill er mwyn cynnal mwylth o weithgareddau.

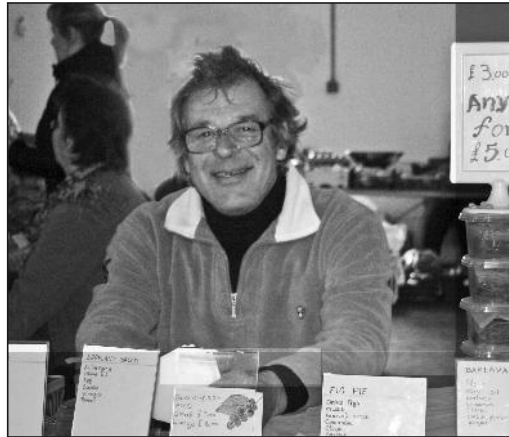
Cofiwch y gallwch gysylltu â ni trwy drydar neu gysylltu ag unrhyw un o'n cynghorwyr bro neu sir.

Bu Jill Evans, ASE, yn cyfarfod rhai o bobl Bethesda ar 6 Mai. Dyma hi yn cael croeso gan Ogwena Doyle yn Adwy'r Nant, gyda gweithwyr Plaid Cymru!

Marchnad Ogwen

Pe byddech yn digwydd bod ym Marchnad Ogwen tuag awr cyn amser agor, mae'n bosib iawn y byddech yn clywed "Kalimera" yn cael ei alw. Yn aml iawn, "Bore da, sad ŵt ti" fyddai'r ateb! Ia, Panos fyddai wedi cyrraedd gyda'i ddanteithion Groegaidd i osod ei stondin "Rhywbeth Arall".

Mae Panos Stavros yn dod o ynys Corfu ac yn siarad Saesneg a thipyn go lew o Gymraeg, gydag acen Roegaidd hyfryd. Mae'n byw yng Nghymru ers blynnyddoedd bellach ac yn aelod gwerthfawr o'r Farchnad.

Mae Panos yn creu ei fwydydd Groegaidd ei hun gan ddefnyddio cynnyrch lleol mor aml â phosibl. Mae modd i chi brofi'r bwydydd megis 'baklava' neu 'kourabiedes' cyn eu

prynu. Mae'r cynhwysion sydd ym mhob un o'r bwydydd wedi eu rhestru fel bod y cwsmer yn gwybod yn union beth yw'r blas cyn prynu.

Mae olewydd ac olew olewydd o wlad Groeg ganddo ar ei stondin hefyd wrth gwrs.

Felly dyna chi hanner y ffordd i ynys Corfu (wel cam bach yn nes) wrth ymweld â stondin Panos ym Marchnad Ogwen!

Newyddion y Farchnad

Rydym wedi cael cadarnhad y byddwn yn cael symud i Neuadd Ogwen o fis Awst ymlaen (yr ail ddydd Sadwrn yn fisol). Felly, dewch yn llu i weld y Farchnad ar ei newydd wedd a chael a sgwrs dros banded a thamaid yn y caffi. Bydd oriau agor y Farchnad yn newid yr un pryd, sef o 9.30 tan 1.30.

Mae'r bobl oedd wedi gofyn am Stondin Elusen mis Gorffennaf wedi gorfod tynnu'n ôl, felly mae'r mis yma ar gael. Y dyddiad nesaf sy'n rhydd wedi hynny yw Ionawr nesaf! Gan ein bod yn y Sioe, a dim digon o le yn y pebyll, does dim Stondin Elusen ym mis Mehefin.

Byddwn ar gae Sioe Dyffryn Ogwen y mis nesaf, ac yn gobeithio am ddiwrnod mor braf a llwyddiannus â'r llynedd. Cofiwch alw i mewn, bydd croeso cynnes i chi.

Mae'r holl wybodaeth am y Farchnad ar ein gwefan www.marchnadogwen.co.uk ar Facebook ac ar Twitter.

Jamiau Cartra'
ar Werth

Mwyar Duon
Mwyar Duon ac Afal
Jeli Mwyar ac Afal
Llus a Riwbob

Mefus
Cyrens Duon
Cyrens Cochion
Cwsberis
Riwbob a Sunsurs

Hefyd pecynnau at bob achlusur
Elw at elusennau
ac achosion lleol

Ffoniwch Angharad a Neville ar
600853

OWEN'S TREGARTH

Cludiant Preifat a Bws Mini

Cerbydau 4, 8 ac 16 sedd
Arbenigo mewn meysydd awyr

01248 602260

07761619475

www.owenswales.co.uk

JR SGAFFALDIAU Cyf. **JR**
SCAFFOLDING Ltd.

YR IARD, Ffordd Stesion, Bethesda,
GWYNEDD LL57 3NE
ebost: sales@jrscaffolding.co.uk

Ffôn/Ffacs:

01248 601754

07770 568743 (symudol)

MODURDY FFRYDLAS

Profion
M.O.T.

Perchennog
A. Ll. Williams

Stryd Fawr, Bethesda

♦ PROFION M.O.T. ♦

GWASANAETH ♦ ATGYWEIRIO
♦ TEIARS A BATRIS ♦
GWASANAETH TORRI I LAWR
NEU DDAMWAIN

☎ 600723
Ffacs: 605068

Tudur Owen, Roberts, Glynne a'u cwmni

DEWCH I WELD
EICH
CYFREITHIWR
LLEOL

SGWÂR BUDDUG
STRYD FAWR
BETHESDA
GWYNEDD
LL57 3AG

BETHESDA
01248 600171
torg@hotmail.co.uk

Cyfreithwyr

Y CYNGOR CYNTAF
AM DDIM

EWYLLYSIAU A
PHROFIANT

SYMUD Tŷ

Ymgymrwyr adeiladu a
gwaith saer

Ronald Jones

Bron Arfon, Llanllechid
Bethesda

☎ 01248 601052

MODURON FREEMAN

Gwasanaeth a Thrwsio MOT, Weldio,
Faletio, ac Atgyweirio Mân-
ddamweiniau

"Gwasanaeth proffesiynol y gallwch
ddibynnu arno"

Uned 1A, Gweithdy Penlan,
Llandygái, Bangor LL57 4HU

☎ 01248 364452
07733814233

Sefydlwyd

1969

m.hughes
a'i fab

CONTRACTWYR TOI

2 Hen Aelwyd, Bethesda

☎ 600633

☎ (symudol) 07702 583765

Arbenigo mewn gwaith ffelt a pitsio.
Hefyd toeau llechi a gwaith yswiriant.
Gadewch i ni gynnig pris rhesymol am
waith diguro.

Malinda Hayward
(Gwniadwraig)

Awel Deg
Penygroes, Tregarth.

Am unrhyw waith gwnïo
- trwsio, altro ac ati -

Ffoniwch
01248 601164

Torri Gwalltiau
Dynion a Phlant
gan Alison

YSGOL YRRU

07982 076 455

01248 605 325

derfelowen@sky.com

Haulfryn - Llanllechid

Contractwyr Trydanol

Jones & Whitehead Cyf

Swyddfa Gofrestredig
Penrall, Tregarth, Bangor, Gwynedd, LL57 4AU

Ffôn: 01248 601257

Ffacs: 01248 601982

E-bost: info@jonesandwhitehead.co.uk

Croesair Mai 2014

AR DRAWS

- 1 Gwaywffon (5)
- 4 Yn y geg ar gyfer malu cig (7)
- 8 Ymryson cân a llên (9)
- 9 Milain a ffyrnig, fel y tywydd weithiau (3)
- 10 Bod yn heini a sionc wrth ddawnsio neu gerdded (5)
- 12 Dos i lid a chymryd ei le yn annheg (7)
- 13 Wedi adio'r cyfan (3)
- 14 Y swynwr wedi cael anaf wrth droi'n ei ôl (5)
- 16 Y gath annwyl yn dychwelyd yn llawn annwyd (3)
- 18 Eisiau benthyg ceiniog i brynu beth oedd ceiliog-bach-y-dandi yn ôl yr hwiangerdd? (7)
- 20 Tywel, er enghraifft (5)
- 21 Ni piau (3)
- 22 Wel am lanast blêr! (9)
- 25 I'w rhodio hyd y wlad (7)
- 26 Cyffrous a chynhyrfus (5)

I LAWR

- 1 Mae'r Sais yn drysu'r deg yn y pris. Ond chwarae teg iddo, dysgu'r grefft y mae o (7)
- 2 Yn flin wrth fynd yn ôl i'w ddiswyddo (3)
- 3 Hwn yw'r gore, er yn chwil, yn y llan ar noson olau (7)
- 4 “ --- am y cyfiawn Iesu, Y Person mwyaf hardd...” (emyn) (3)
- 5 Hogan (5)
- 6 Traeth a phentref bychan ger Clynnogfawr (9)

- 7 Os am wneud yn deilchion (5)
- 11 Golau stryd y ddinas yn oes Fictoria (6,3)
- 12 Prysur (5)
- 15 “Neu ai am fod côr y goedwig Yn ----- a mynd yn fud...” (Dafydd Iwan) (7)
- 17 Pa solar panel sy'n ddigon dryslyd i roi cysgod rhag yr haul? (7)
- 18 Ar y rhain mae'r penderfyniad i'w wneud rywbryd eto. Ewch i weu efo nhw (5)
- 19 Ia, gŵr sy'n chwalu'r gwellt (5)
- 23 Gwaith y dyn yn y ddameg enwog (3)
- 24 Agosach (3)

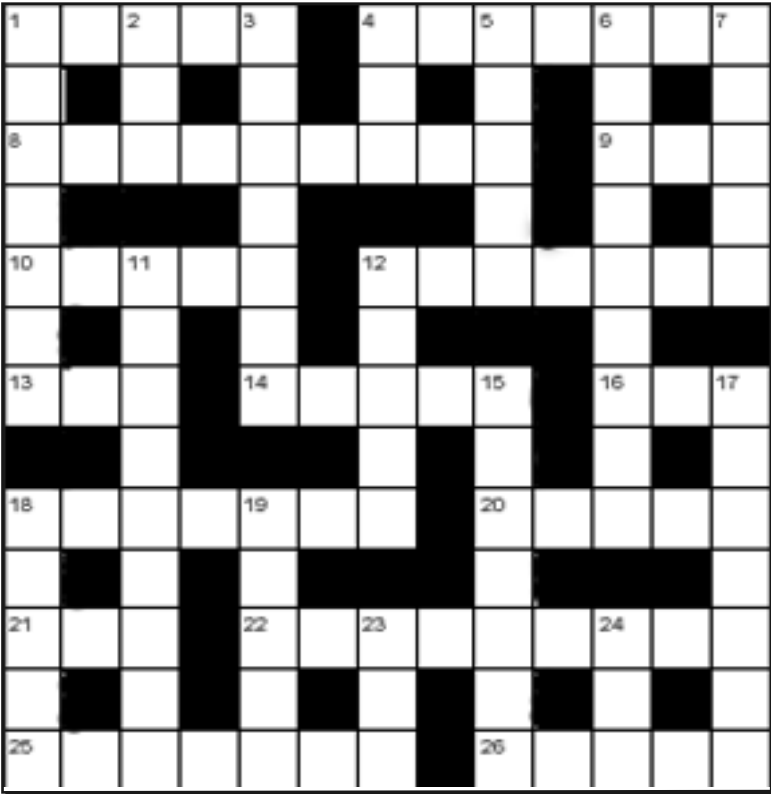
ATEBION CROESAIR EBRILL

AR DRAWS 1 Pwys, 5 Lleill, 7 Afrosgo, 8 Adar Duon, 10 Guto, 12 I Gyd, 14 Wylltineb, 16 Ysbardun, 17 Asbo, 18 Crwn, 19 Ailgylchu, 22 Eneinio, 23 Noeth, 24 Lwyd

I LAWR 1 Pala, 2 Saer, 3 Breuddwyd, 4 Asyn, 5 Llosg Eira, 6 Llifo, 9 Digysur, 11 Trên Bach, 13 Drannoeth, 15 Llên Plant, 18 Carn, 19 Aren, 20 Ysol, 21 Uchod

Dau gamgymeriad a gafwyd y tro hwn, sef ‘ythol’ yn lle ‘ysol’ ac ‘uned’ yn hytrach nag ‘uchod’.

Ar wahân i hynny, roedd yr ymdrechion yn hollol gywir gan y canlynol : Karen Williams, Elfed Evans, Llanllechid; Dilys Parry, Rhiwlas; Emrys Griffiths, Rhosgadfan; Rosemary Williams, Sara a Gareth Oliver, Dulcie Roberts, Tregarth; Elwyn Jones, Waen Pentir; Gareth

William Jones, Bow Street; E. E. Roberts, Llanberis; Ann a Dafydd Evans, Penisarwaun; Dilys A. Pritchard-Jones, Abererch; Rita Bullock, Bethesda; Ellen Whitehouse, Birmingham; Doris Shaw, Bangor.

Ond yr un sy'n derbyn y clod a'r wobr y yma yw Gaynor Elis-Williams, 55, Ffordd Carneddi, Carneddi, Bethesda.

Atebion erbyn dydd Mercher, 4 Mehefin 2014 i:
‘Croesair Mai’, Bron Eryri, 12 Garneddwen, Bethesda. LL57 3PD.

Enw:

Cyfeiriad:

Côr Meibion y Penrhyn

Y Derbyniad yn Derby'n un da
Ar benwythnos braf ddiwedd mis Ebrill aeth aelodau'r côr draw i Derby yng nghanolbarth Lloegr i gynnal cyngerdd mawreddog yn yr Eglwys Gadeiriol hardd yn y ddinas honno.

Ar wahoddiad Côr Meibion y Dalesmen o Swydd Derby yr aeth y côr yno ac unwaith eto profodd bechgyn Côr y Penrhyn eu bod yn gallu gwfreiddio cynulleidfa gydag amrywiaeth eu cyflwyniadau a chyda sioncrwydd eu canu. Mae'r côr hwn bellach wedi ennill ei blwyf fel un o'r corau sy'n medru difyrru cynulleidfaoedd amrywiol boed yn Gymraeg neu Saesneg eu hiaith.

Yn ymuno â ni ar y noson roedd Y Dalesmen eu hunain a grŵp bychan o ferched o Sir Benfro sydd wedi gwneud enw iddynt eu hunain fel cantorion eglwysig yn Eglwys Gadeiriol Dewi Sant yn Nhŷ Ddewi o dan yr enw Vox Angelica.

Cyflwynodd Côr y Penrhyn, o dan arweiniad bywiog ac egnïol Owain Arwel a chyfeilio medrus Fran

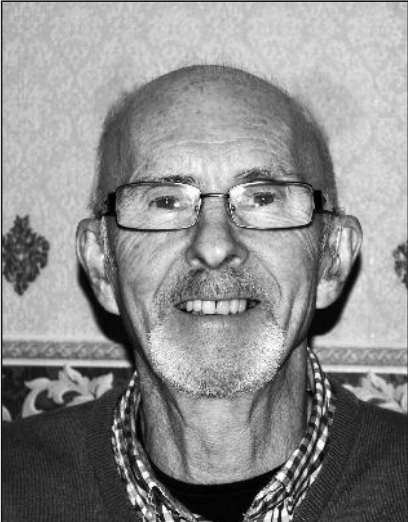
Davies, amrywiaeth o ddarnau o Clychau'r Gôg (R. Williams Parry/Gareth Glyn) a Pererin Wyf (William Williams / trefn. Owain Arwel) hyd at Y Tangnefeddwyr (Waldo Williams/Eric Jones) yn y Gymraeg. Yna, mewn amrywiaeth o ieithoedd gan gynnwys Saesneg, Lladin ac un o ieithoedd De'r Affrig cyflwynwyd Nkosi Sikelele, Benedictus a'r Roman War Song ymhlith nifer o ganeuon eraill a chafwyd croeso gwresog a byddarol i bob un.

Y gynulleidfa'n frwd eu cymeradwyaeth.
Yn wir bu amryw o'r aelodau'n sgwrsio gyda rhai o'r gynulleidfa yn ystod yr egwyl ac ar ôl y cyngerdd ac roedd pawb y buont yn siarad â hwy yn dweud mor dda roedd y côr yn canu a chymaint o bleser a gawsant wrth wrando. Clywodd Arwel Owen ac Idwal Jones o blith y Bas 1af amryw yn dweud pethau fel “ardderchog”, “gwfreiddiol” a “bendigedig” a llwyddwyd i werthu'r nifer uchaf o dapiau CD a werthwyd erioed mewn cyngerdd gan Gôr y Penrhyn. Diolchwn yma i Arwel ac Idwal am wneud y trefniadau inni fynd i Derby a gobaith pawb yw cael cyngerdd tebyg eto'n fuan.

Cymeriadau'r Côr

Cyfes yw hon sy'n rhoi ychydig o fanylion am aelodau Côr y Penrhyn. Yr aelod y mis hwn yw Rhys Llwyd o Dregarth.

Be' ydy dy enw llawn? -
Rhys Morgan Llwyd

Oed? (ta' ydy hynny'n breifat?) -
Bron yn 72

Lle wyt ti'n byw?- **Tregarth.**

Un o lle wyt ti'n wreiddiol? -
O Nefyn

Pa dri o'r rhain fasai'n dy ddisgrifio orau?
Hapus / Bywiog / Anturus / Medrus / Mwynhau Bywyd / Tawel / Hoffi cwmni /

Hael / Gofalus efo arian /eisiau bod yn unawdydd / Un sy'n canu yn y bath?
Hapus / Mwynhau Bywyd /Eisiau bod yn unawdydd

Ers faint wyt ti'n aelod o'r Côr? -
Ers 1987

Pa lais wyt ti? - **Bas 2**

Pam wnest ti ymuno â Chôr y Penrhyn? - Am fy mod wedi mwynhau canu ers yn hogyn.

Pa un ydy dy hoff gân yn rhaglen y côr? -
Y Tangnefeddwyr (Eric Jones/Waldo Williams)

Pwy ydy dy hoff ganwr / gantores? -
Mynediad am Ddim

Beth ydy dy farn di am ganu pop? -
Yn mwynhau cân dda os ydw i'n deall y geiriau

Oes gen ti atgof difyr am ryw ymweliad efo'r Côr? - **Wedi mwynhau Boston yn fawr iawn a'r llefydd bwyta amrywiol yn Quincy Market.**

Pa dddidordebau eraill sy gen ti y tu allan i'r Côr? - **Cerdded mynyddoedd a golffio**

Oes yna rywbeth faset ti'n hoffi gweld y Côr yn ei wneud? -
Mynd i'r Wyl Ban Geltaidd a chystadlu yn y 'Steddfod Genedlaethol.

Anfonwch eich deunydd ar gyfer

Llais y mis nesaf erbyn

dydd Mercher 04 Mehefin

os gwelwch yn dda:

Siân Esmor Rees,

Gwenlais, 8 Bron Arfon, Llanllechid,
LL57 3LW. 01248 600427

sian_esmor@btinternet.com

T.G.S

CONTRACTWR TOEAU AC ADEILADU
2 Glan yr Afon, Carneddi, Bethesda LL57 3TB
☎ 08000 126 213 tgsroofing@hotmail.com

Ffoniwch Mark i drafod eich anghenion adeiladu.
Mae gwarant 20 mlynedd ar ein toeau fflat!

CAB Gwynedd & De Ynys Môn

Angen cyngor?

**Rydym yma i helpu.
Pwy bynnag ydych chi.
Beth bynnag fo'r broblem.**

Cysylltwch â ni

08444 772 020 (Llinell Gymorth Cymru)
Rhwyng 9.00 yb a 4.30 yp Dydd Llun – Dydd Gwener

Neu

0845 450 3064 (Llinell Gymorth Gwynedd)
Rhwyng 10 yb a 3 yp Ddydd Llun – Ddydd Gwener
(yn ymestyn i 7 yh Dydd Llun a Dydd Iau)

Mae gwrbodaeth hefyd i gael ar y we:
www.adviceguide.org.uk

Rhif elusen gofrestredig 1092359

MODURON PANDY Cyf.

MOT Diesel a Chatalydd
Atgyweirio MOT
Gwasanaethu Cerbydau
Cydbwyso Teiars
Batris
Tracio

01248 600619

moduronpandy@yahoo.com
www.moduronpandymotors.co.uk

Tregarth, Bangor,
Gwynedd LL57 4AY

Y BWTHYN TE pen y ceunant isaf

LLWYBR YR WYDDFA LLANBERIS

PEN Y CEUNANT ISAF-
BWTHYN A ADEILADWYD AR
WAELODION LLWYBR YR WYDDFA
(O LLANBERIS)
YN YSTOD Y 18c. GANRIF
CEWCH GROESO ARBENNIG
YMA, YN OGYSTAL A
GOLYGFYDD GWYCH DROS
LLYN PADARN A DYFFRYN PERIS

AR AGOR 9am.- 9pm. BOB DYDD DRWY'R FLWYDDYN

DIDDYDD GYDA SCON NEU DEISEN (Dim prydau o gwbl!)

MAN PARCIO O FLAEN Y BWTHYN • YN ADDAS I'R ANABL

Oriel arbennig o luniau Syr Kyffin Williams
a llu o arlunwyr Cymreig eraill

(01286)872606

www.ceunant.co.uk
steven@ceunant.co.uk

Alun Ffred Jones
Aelod Cynulliad
Etholaeth Arfon

CYMORTHFEYDD

Os oes gennych fater yr hoffech ei drafod gyda'ch AC mewn cymhorthfa, yna cysylltwch ag o yn ei swyddfa ym Mangor neu yng Nghaernarfon

Swyddfa Etholaeth, 70 Stryd Fawr, Bangor, LL57 1NR
☎ (01248) 372 948

Swyddfa Etholaeth, 8 Stryd y Castell, Caernarfon, LL55 1SE
☎ (01286) 672 076

alunffred.jones@cymru.gov.uk

Hywel Williams
Aelod Seneddol
Etholaeth Arfon

CYMORTHFEYDD

Os oes gennych fater yr hoffech ei drafod gyda'ch AS mewn cymhorthfa, yna cysylltwch ag ef yn ei swyddfa ym Mangor neu yng Nghaernarfon:

Swyddfa Etholaeth, 70 Stryd Fawr, Bangor, LL57 1NR
☎ (01248) 372 948

Swyddfa Etholaeth, 8 Stryd y Castell, Caernarfon, LL55 1SE
☎ (01286) 672 076

williamshy@parliament.uk

Adnodd newydd i haneswyr teulu yn Archifdy Prifysgol Bangor

Rai misoedd yn ôl, mi es ati i ysgrifennu erthygl am ohebiaeth 3 milwr a fu’n llythyru â’r Athro Cymraeg ym Mhrifysgol Bangor, Syr Ifor Williams, yn ystod y Rhyfel Byd Cyntaf. Mae’r papurau hyn ar gael yn Archifdy’r Brifysgol i ymchwilwyr bori trwyddynt.

Roedd y dogfennau eu hunain yn datgelu llawer am yr awduron, ond roedd angen mwy o wybodaeth arnaf. O ganlyniad, mi drois fy ngolygon tuag at y wê a defnyddio *Find My Past* am y tro cyntaf. Dyna i chi agoriad llygad i mi! Yma roedd popeth ar gael, y cyfrifiad, cofnodion milwrol, cofnodion plwyf, enwau teithwyr ar longau, papurau newydd - mae’r rhestr ynfaith.

Darganfyddais yn syth, yn ôl cyfrifiad 1901, fod un o’r milwyr, Arthur Wyn Williams wedi treulio ei blentyndod yn byw ym Mron Awel, Llanllechid a’i fod yn un o 4 o blant. Roedd ei dad yn weinidog gyda’r Methodistiaid Calfinaidd.

Erbyn cyfrifiad 1911 mae Arthur Wyn Williams yn 18 mlwydd oed ac yn byw yn Eryl, Glan Conwy ac yn fyfyrwr yn y Coleg ar y Bryn.

Gwyddwn o’r llythyrâu mai aelod o’r 38th Welsh Division o’r RFA ydoedd (yr un gatrawd â Hedd Wyn), a’i fod wedi goroesi’r rhyfel. Ond, roeddwn yn awyddus i wybod beth oedd ei hanes wedi hynny. Yn ddigon didrafferth datgelwyd ar Find My Past iddo fynd i weithio i’r Unol Daleithiau fel newyddiadurwr i’r Manchester Guardian. Cefais hyd i’w gyfeiriad yn Efrog Newydd ym 1942 - 3209 Park Avenue. A hyd yn oed ddisgrifiad corfforol ohono - gŵr 5 troedfedd 7 modfedd o daldra ac yn pwysu 185 pwys. Gwisgai sbectol ac roedd ganddo graith ar ei arddwn dde.

Mae’r cofnodion llongau hefyd yn datgelu iddo deithio yn ôl a mlaen o Efrog Newydd i Brydain nifer o weithiau cyn dychwelyd yn ôl i fyw yma. Ac yn ôl y National Probate Calendar, bu farw Arthur ar 9 Tachwedd 1962. Roedd yn byw yn Kenton, Middlesex gyda’i wraig Imogene Emma Williams.

Tybed ydw i wedi codi blys arnoch i wneud dipyn o ymchwil eich hunan i hanes eich teulu chi? Dyma’r amser perffaith i ddechrau chwilota gan fod *Find My Past* bellach, ar gael, yn rhad ac am ddim yn Archifdy’r Brifysgol - diolch i gyfraniadau i Gronfa Bangor gan Alumni’r Brifysgol. Mae croeso yma i bawb, felly cysylltwch ar (01248) 383276 am ragor o wybodaeth.

Elen Wyn Simpson (Archifydd)

Llogi Canolfan Tregarth

Os ydych eisiau cynnal gweithgaredd yn y ganolfan, yna cysylltwch â
Peter Roberts 602123,
Angharad Williams 601544 neu
Rhys Llwyd 601606

CHWILAIR MAI 2014 Deuddeg Lle i Ymweld â Nhw yng Ngogledd Cymru

A	A	A	W	F	H	R	I	E	J	L	C	M	B	V	B	H	X	J	U
I	S	B	V	S	H	E	I	M	G	V	H	M	D	W	H	U	T	Z	M
X	V	A	E	D	D	N	A	P	A	U	Q	U	S	O	F	Y	R	P	Y
Q	Z	G	R	R	H	C	U	M	W	N	P	O	Y	R	M	I	A	S	Z
U	T	F	D	X	G	U	P	W	R	L	H	T	C	A	Q	P	H	S	W
E	H	O	Y	E	E	L	G	E	A	O	Y	M	W	H	E	O	P	E	T
T	Y	C	B	B	C	U	A	S	U	A	J	R	T	P	L	R	T	G	M
I	V	W	V	D	C	B	N	S	B	B	W	F	N	R	F	T	O	O	G
J	V	I	D	I	R	E	R	E	L	Y	X	I	A	M	H	H	T	N	T
O	S	K	O	U	W	P	R	W	B	Y	R	C	N	M	K	Y	C	T	B
O	R	C	X	Y	E	C	V	R	R	Y	N	H	D	S	W	S	T	I	M
R	E	F	D	Y	O	M	N	J	D	Z	H	B	O	C	I	W	W	U	O
S	C	D	R	N	A	A	H	I	X	N	I	L	B	X	H	N	J	M	J
M	B	W	W	T	N	E	X	T	M	D	X	K	I	F	R	T	G	U	P
C	Q	Y	Y	T	O	I	L	F	R	E	R	Z	D	Q	N	R	I	O	C
H	A	F	O	D	Y	L	L	A	N	O	T	D	D	G	Y	W	D	S	L
Z	E	B	E	A	J	K	J	C	L	N	P	L	R	R	S	V	D	O	G
J	P	W	P	G	S	O	W	J	J	Q	U	L	E	F	A	S	R	V	T
X	U	A	D	D	E	N	R	A	C	E	U	G	G	H	L	S	E	L	Z
E	A	F	X	I	W	T	Z	H	K	V	A	G	B	N	P	K	A	D	S

Rwyf wedi cynnwys deuddeg lle yng Ngogledd Cymru i chwi ymweld â hwy yn ystod yr haf. Maent yn llefydd braf a diddorol. Mae un clw wedi ei ddangos yn barod. A oes modd i chwi ddod o hyd i’r gweddill? Mae LL, CH, DD, TH, NG a RH yn un llythyren yn y Gymraeg, ond at bwrpas y chwila'r dangosir hwynt fel dwy lythyren ar wahân.

Atebion gydag enw a chyfeiriad i Andre Lomozik, Zakopane, 7 Rhos-y-coed, Bethesda, Bangor, Gwynedd, LL57 3NW erbyn 4 Mehefin os gwelwch yn dda. Bydd gwobr o £5 i’r enw cyntaf allan o’r het. Os na fydd neb yn dod o hyd i’r deuddeg yna’r sawl sy’n cael y nifer fwyaf fydd yn cael y wobr.

Fe ddywedais y mis diwethaf eich bod yn well am ddarganfod diarhebion nag enwau gwledydd Ewrop, ac roedd nifer yr atebion a ddaeth trwy’r post yn adlewyrchu hyn. Roedd un cystadleuydd wedi dod a’r atebion yn ôl i mi o fewn awr o dderbyn y Llais. Da iawn chi! Y mis yma rwyf wedi enwi llefydd ac adeiladau i chwi ymweld â hwy yn ystod yr haf. Hwyl, Andre.

Dyma atebion Ebrill :- A fynno glod bid farw, Anaml elw heb antur, Brenin y byw yw bara, Da yw dant i atal tafod, Ffôl pawb ar brydiau, Gair mam a bery’n hir, Gorau cof cof llyfr, Heb ei fai heb ei eni, Ni cheir da o hir gysgu, O gyfoeth y daw gofid, Tecaf bro bro mebyd, Yf dy gawl cyn oero.

Dyma enwau’r rhai a gafodd yr atebion cywir :- Mrs Gwen Davies, Tanysgrafell Isaf; Lois Angharad Hughes, Gerlan; Myfanwy Jones, Gaerwen; Elizabeth Buckley, Tregarth; Elfed Bullock, Bethesda; Mair Jones, Bethesda; Doris Shaw, Bangor; Mrs Glenys Clark; Tregarth, Herbert Griffiths; Tregarth, Rosemary Williams, Tregarth; Marilyn Jones, Bethesda; Emrys Griffiths, Rhosgadfan; Eirlys Edwards, Bethesda; Merfyn a Laura Jone, Tregarth; Margaret Williams, Bethesda.

Enillydd Ebrill oedd :- Mair Jones, Bryn Onnen, Ffordd Bangor, Bethesda.

O’r Cyngor

Cyngor Cymuned Pentir

Yn eu cyfarfod ar 10 Ebrill, cytunodd cynghorwyr Cyngor Cymuned Pentir i fabwysiadu Cynllun Busnes ar gyfer y Cyngor, a chytunwyd y byddai cael cynllun o’r fath yn fodd well o reoli’r gyllideb a monitro unrhyw wariant yn erbyn y gwariant a fwriadwyd ar ddechrau'r flwyddyn ariannol.

Cafwyd adroddiad ar lafar o'r cynnydd a fu yn y prosiectau roedd y Cyngor wedi cytuno i'w hariannu. Nodwyd fod archeb wedi ei rhoi am hysbysfyrdau mewn lleoliadau gwahanol ar hyd yr ardal; fod y gwaith o lunio mapiau o ddiddordeb hanesyddol i'w rhoi ar yr hysbysfyrdau yn mynd rhagddo; fod swm wedi ei neilltuo i gael mainc a chysgodfa bws, a bod bwriad i gael potiau blodau yma ac acw yn yr ardal i'w harddu.

Cytunwyd fod angen ail wynebu'r llwybrau yn y Cae Chwarae yng Nghaerhun ac y byddid yn hysbysu'r contractwyr a wnaeth y gwaith fod angen ei ail wneud i safon dderbyniol.

Cyngor Cymuned Llandygái

Cynhaliwyd cyfarfod mis Ebrill yng Nghanolfan Tregarth gyda’r Cyngorydd Dafydd Owen yn y gadair.

Estynnwyd croeso i Mr Hugh Williams a chafwyd gwybodaeth ynglŷn â llifogydd a’r peryglon i’r traethau a thir agos i’r môr. Mae’n debyg na fydd yn ymarferol yn economaidd i ddiogelu pob rhan o’r arfordir ond bydd yr awdurdodau’n cadw golwg ar y sefyllfa.

Cafwyd trafodaeth hefyd ynglŷn â phroblemau llifogydd ym Mynydd Llandygái. Mae peth gwaith wedi ei wneud a gobeithir y bydd rhagor o sylw yn cael ei roddi i sicrhau na fydd dŵr yn llifo eto trwy gartrefi’r ardal.

Adroddwyd am ddatblygiadau ym Mynydd Llandygái gan y Cyngorydd Mrs E. Frodsham, ar Neuadd Talgai gan y Cyngorydd Mrs Mair Leverett ac ar Ganolfan Tregarth gan y Cyngorydd Rhys M. Llwyd. Adroddwyd ar Bartneriaeth Ogwen gan y Cyngorydd Dafydd Owen.

Byddir yn dwyn sylw Cartrefi Cymunedol Gwynedd at yr angen i dacluso darn o dir y tu ôl i’r lloches bws gerllaw Arafon, Mynydd Llandygái.

PESDA POOCHIES**Siân Lloyd-Ellis**

Gwasanaeth Harddwch Cŵn
Glanhau, golchi, tylino a thrimio cŵn

Gwasanaeth casglu o'r cartref

07415032812
Sianlloyd101@gmail.com
Llidiart y Foel, Carneddi
Bethesda
LL573SB

SAMARIAID

Mae
Llinell Gymraeg

0300 123 3011

ar gael bob nos rhwng
7.00pm ac 11.00pm

Arbenigwr mewn lloriau coed caled

Arbenigwr mewn gosod a
selio lloriau coed caled,
adnewyddu lloriau
gwreiddiol a chyweirio
lloriau sydd wedi eu
difrodi.

Andrew G. Lomozik B.A.
Ffôn: 01248 602117 Symudol: 07835487909

WU SHU KWAN

Bocsio Cic Tsieinaidd (Kung Fu)

Dosbarthiadau
yng Nghanolfan
Gymdeithasol
Tregarth bob
nos Fercher
6.30 tan 8.30

Un sesiwn am ddim os dewch
â'r hysbyseb hwn hefo chi

♦ Croeso i bawb, yn arbennig dysgwyr ♦
Manylion gan Jake neu Elena
Fitzpatrick - 01248 602416
neu galwch heibio'r dosbarth

J. TEMPLE MORRIS A'I FAB

Pob Math o Waliau Cerrig,
Ffensio, Tarmacio a Thirlunio.
Gwaith gyda peiriant tyrchu bach.

07770 900531

01248 600282

jtemplemorris@btinternet.com

BYSUS
D. J. Owens
RHIWLAS

01248 361044 a 07771 634195

BYSUS O 25 I 57 SEDD AR GAEL AR GYFER
EICH HOLL ANGHENION TEITHIO -
TRIPIAU, PRIODASAU, PARTÏON AC ATI.

Bysus Gwyrdd Rhiwlas

GWASANAETH LLEOL, TRADDODIADOL A DIBYNADWY
SEFYDLWYD 1997 PERCHENNOG: DERFEL OWENS

Modurdy Central

Ceir ail-law ar werth
M.O.T. ar gael
Hefyd

Trwsio a Gwasanaeth

Ar Allt Pen-y-bryn, Bethesda
☎601031

Blodau Hyfryd

7 Rhes Buddug, Bethesda

☎ 602112 (gyda'r nos 602767)

Blodau ar gyfer pob achlysur

Priodasau, Angladdau ayyb
Ffres a Sidan

Gwasanaeth 'Archebu a Danfon'

Cerbydau Penrhyn

CABIAU A BYSIAU MINI

Ffôn: (01248) 600072

**Meysydd awyr ♦ Porthladdoedd
Contractau**

**Contractwyr i Wasanaeth
Ambiwlans Gogledd Cymru**

Blodau Racca

PENISARWAUN

*Planhigion gardd a basgedi crog o'r
ansawdd gorau
- gan hogan o Rachub*

Ffôn: 01286 870605

Elwyn Jones & Co

hefyd yn masnachu fel

Parry Davies Clwyd-Jones & Lloyd

- Cyfreithwyr -

123 Stryd Fawr
Bangor
Gwynedd
(01248) 370224

*Ar gyfer eich holl anghenion cyfreithiol
Gwasanaeth dwyieithog personol a chyfeillgar*

Lexcel

Swyddfeydd eraill:

Llangefni **Amlwch** **Benllech**
(01248) 723106 (01407) 831777 (01248) 852782

Caernarfon
(01248) 673616

Pwllheli
(01758) 703000

Hysbysebwr yn y Llais

Cysylltwch â Neville Hughes

01248 600853

L. Sturrs

a'i feibion

sefydlwyd yn 1965

ADEILADWYR

**Hen Iard Stesion,
Ffordd y Stesion, Bethesda**

Ffôn: 600953

Ffacs: 602571

lsturrs@googlemail.com

Meithrin Menter Gymdeithasol Leol

Am gymorth:
i sefydlu menter
i gynnal gweithdai
i geisio am arian
i redeg mudiad
i wirfoddoli

**cysylltwch â
Mantell Gwynedd**

- yn cefnogi grwpiau gwirfoddol a chymunedol
ymholiadau@mantellgwynedd.com
01286 672626 neu 01341 422575
Elusen Gofrestredig 1068851 Cofrestrwyd yng Nghymru
Cwmni Cyfyngedig drwy Warant 3420271

GAIR O'R DOSBARTH

Ysgol Pen-y-bryn

Arwyn Oliver

Fel rhan o'r gwaith Siarter Iaith, cafodd yr ysgol ymwelydd arbennig iawn. Daeth Mr Arwyn Oliver atom, sef un o drigolion Bethesda a thaid i Ela Oliver. Bu'n sôn am hanes Tryweryn yn bennaf gan egluro teimladau'r bobl yn ystod y cyfnod trist hwnnw a beth wnaeth y bobl i geisio rhwystro'r gronfa ddŵr. Bu hefyd yn sôn am Fethesda a sut mae wedi newid.

Cymru'n Cŵl

Ar 7 Mawrth cafwyd prynhawn llwyddiannus tu hwnt gyda pherfformiadau gan y plant a oedd yn cystadlu'n yr Eisteddfod ac yna gwerthiant o gynnyrch Cymreig. Roedd y prynhawn i gyd yn rhan o uned o waith a oedd yn uno gwaith y Siarter Iaith a mentergarwch ble bu'r plant yn dysgu am Gymru a'i hanes ac yna'n coginio cynnyrch Cymreig. Trwy'r wythnos bu'r plant yn dysgu am enwogion Cymru, hanes araith Saunders Lewis 'Tynged yr Iaith', hanes boddi Tryweryn, newidiadau sydd wedi digwydd i roi fwy o statws i'r iaith, e.e. arwyddion dwyieithog, polisiâu iaith, ac am hanes Yr Urdd a'r cylchgrawn cyntaf Cymraeg i blant, sef Cymru'r Plant. Buont hefyd yn coginio: cafwyd cawl cennin a thatws gan blant Tryfan, bisgedi gan blant Carnedd, cacennau bach Cymreig gan blant Glyder a chacenni cri a choctêls gan blant Elidir. Yn wir roedd y neuadd yn orlawn a gwnaethpwyd elw o dros £120.

Diwrnod y Llyfr

Roedd 6 Mawrth yn Ddiwrnod y Llyfr a braf oedd gweld y plant yn dod i'r ysgol wedi gwisgo fel eu hoff gymeriad o'u hoff lyfr. Cafwyd cyflwyniadau gan y plant fel eu bod yn gallu egluro pam eu bod wedi dewis y cymeriad hwnnw a beth sy'n eu gwneud yn arbennig. Roedd hefyd yn gyfle i werthfawrogi'r holl lyfrau gwych sydd ar gael i ni heddiw ac i drafod y goreuon.

Hei Hogia

Dyma Dyfrig Evans a Catrin Mara yn perfformio yn y sioe lyfrau 'Hei Hogia'. Nod y perfformiadau ydi rhoi blas i'r plant o wahanol lyfrau Cymraeg a Saesneg, a'u hannog i ymweld â'u llyfrgell leol. Un o'r llyfrau y cafwyd perfformiad ohonynt oedd Twm Clwyd a profodd yn dipyn o ffefryn!

Stwnsh

Wrth drafod y Siarter Iaith, cafodd y Cyngor Ysgol y syniad penigamp o wahodd rai enwogion Cymru i'n hysgol er mwyn hybu'r iaith Gymraeg. Felly, pwy ddaeth i'n gweld ond Anni Llŷn a Lois Cernyw oddi ar rhaglen S4C, Stwnsh! Cafwyd amser gwych gyda chwis a chanu a Mr Jones druan yn cael llond plât o ewyn eillio ar hyd ei wyneb!! Hoffai'r ysgol ddiolch yn daer i'r ddwy am ymweld â ni. Os hoffech weld mwy o luniau, ewch i wefan Stwnsh.

Eisteddfod

Bu cystadlu brwd yn Eisteddfod Gylch yr Urdd ar 8 Mawrth. Braf oedd gweld cymaint yn cystadlu. Aeth y Parti Cerdd Dant trwodd i'r Eisteddfod Sir, yn ogystal â Martha Jones gyda'r llefaru a'r ymgom. Roedd yn ddiwrnod arbennig o dda a da iawn i chi gyd am gystadlu cystal.

Beicio

Bu rhai o blant blwyddyn 6 yn cymryd rhan mewn hyfforddiant beicio ar 26 Mawrth. Buont yn dysgu diogelwch y ffordd yn ogystal â sut i

edrych ar ôl eu beiciau. Roedd y plant yn canmol yr hyfforddiant yn fawr ac yn dweud eu bod wedi dysgu llawer.

Gemau Buarth

Un o dasgau'r Cyngor Ysgol wrth iddynt fynd ati i wneud gwaith gyda'r Siarter Iaith oedd hybu'r defnydd o'r Gymraeg ar yr iard. Buont wrthi'n brysur yn adfywio hen gemau yn ogystal â dyfeisio rhai newydd. Yn gyson trwy'r ddau dymor diwethaf maent wedi bod yn dysgu'r gemau hyn i weddill yr ysgol ac yn eu hybu ar yr iard. Mae'r gemau wedi profi'n llwyddiant ac o'r herwydd cawsant eu ffilmio ar 29 Ebrill fel ffordd o rannu arfer da. Edrychwn ymlaen at weld y fideo!

Rygbi

Cafwyd twrnamaint rygbi hynod llwyddiannus yng Nghlwb Rygbi Bethesda. Da oedd gweld y plant yn cyd-chwarae'n effeithiol. Da iawn chi!

Llun o dim buddugol twrnamaint y rygbi tag a'r tîm llwyddiannus fydd yn cynrychioli Eryri hefo Ysgol y Garnedd yn rownd derfynol rygbi yr Urdd yn Aberystwyth ar 11 Mai.

Plant Pesda

Ar 30 Ebrill, cafodd ein Grŵp Effeithiolrwydd, Plant Pesda, ymweld ag Ysgol Corn Hir, Llangefni. Cyn y Nadolig daeth eu Grŵp Effeithiolrwydd nhw atom ni er mwyn cael syniadau ynglŷn â'r math o waith rydym ni wedi bod yn ei wneud a sut i fynd ati i wneud gwahanol bethau, e.e. nosweithiau rhieni. Cawsom groeso cynnes dros ben a thaith o gwmpas yr ysgol. Edrychwn ymlaen at gael cyd-weithio eto'n y dyfodol.

Ysgol Abercaseg

Hel Atgofion

Thema dosbarthiadau Ffranccon, Ogwen a Ffrydlas y tymor diwethaf oedd 'Patagonia', a dysgodd y plant am anturiaethau y Cymry a ymfudodd yno ar y Mimosa a dysgu ffeithiau diddorol am y wlad. Yn benllanw ar waith dosbarth Ffrydlas daeth nain Rhiannon i sgwrsio gyda'r plant am ei phrofiadau hi o ymweld â Phatagonia. Gofynwyd nifer fawr o gwestiynau a dysgu llawer am ddiwylliant y wlad. Diolch yn fawr iddi am sgwrs diddorol iawn ac am roi o'i hamser.

Rydym eisoes gyda chysylltiad â theulu Esyllt Roberts ym Mhatagonia ac yn edrych ymlaen i’w gweld hwythau yn ystod y misoedd nesaf, pan fyddant yn ymweld â’u teulu yng Nghymru.

Hyrwyddo ‘Byw’n Wyrdd’

Er i’r ysgol dderbyn gwobr aur yn ddiweddar am yr holl weithdrefnau a gweithgareddau a gynhelir i hyrwyddo materion ‘gwyrdd’ nid yw’r grŵp Bysedd Gwyrdd yn rhai i orffwys ar eu rhwyfau, ac maent wedi bod wrthi’n ddiflino, yn dilyn ymgynghori gyda’u cyfoedion, yn llunio Côd Eco ar gyfer yr ysgol. Mae pawb bellach yn gyfarwydd â chynnwys y côd ac yn cyflawni’r gofynion yn llwyddiannus iawn.

Masnach Deg

Mae holl waith y disgyblion a staff yr ysgol i addysgu am Fasnach Deg a hyrwyddo’r defnydd o’r cynnyrch wedi dwyn ffrwyth. Rydym wedi llwyddo eto i gwrdd â’r meini prawf i gael ein henwi fel Ysgol Fasnach Deg. Da iawn wir.

Ffilmio

Bydd nifer fawr o ddisgyblion yr ysgol i’w gweld mewn ysgolion ar draws Cymru yn ystod y misoedd nesaf. Cawsant eu ffilmio gan Gynulliad Cymru yn trafod sut y mae’r ysgol yn hyrwyddo datblygiad creadigol drwy amryw o brosiectau diddorol. Bydd modd eu gweld yn fuan ar wefan Cynulliad Cymru.

Yn yr un modd, bu criw draw yn ffilmio ‘Dreigiau Caseg’ a’r ‘Bydis Buarth’ yn arwain y gemau buarth ystod yr amseroedd chwarae. Byddant hwythau i’w gweld a’r CD a fydd yn cael ei dosbarthu i ysgolion Gwynedd.

Ysgol Rhiwlas

Ymweliad Ysgol Pulford

Bu miri mawr yn Ysgol Rhiwlas yn ddiweddar pan gawsom ein ymweliad blynyddol gan Ysgol Pulford o Leighton Buzzard, Swydd Bedford. Mae Ysgol Rhiwlas ers blynyddoedd bellach wedi ffurfio cyswllt gyda’r ysgol hon ac mae’r disgyblion wrth eu bodd yn cymysgu gyda’u gilydd. Mae hyn yn gyfle i rannu ein diwylliant Cymreig gyda’n ffrindiau ac eleni cawsom fore hwyliog yn dysgu a dathlu y ddawns werin gyda’n gilydd. Cafodd pawb hwyl garw ar y dawnsio gan gynnwys ambell aelod o staff!!! Buont hwythau hefyd yn perfformio eu cyngerdd Pasg i ni ei fwynhau.

Trip Rhyd Ddu

Bu plant blynyddoedd 5 a 6 ar eu hymweliad blynyddol â Chanolfan Awyr Agored Rhyd Ddu. Eleni cawsom ddiwrnod cyntaf diddorol gan gymryd rhan mewn gweithgareddau tîm ac yna aethom am dro fechan ar hyd y llechweddau o amgylch Rhyd Ddu gyda ambell un yn mwynhau y mwd yn fwy na’r lleill – ac nid yn unig y plant!!

Ar yr ail ddiwrnod cawsom ddiwrnod bendigedig yn dringo’r Wyddfa gan fynd i fyny Llwybr Penygwryd a dod i lawr Llwybr y Mwynwyr. Yn anffodus, welsom ni fawr o’r olygfa o’r copa gan ei fod o dan gwmwl ond fe fwynhaodd pawb y daith. Diolch i Rachel George am gydgerdded gyda ni ac i Mrs Price am yrru’r bws mini ac aros dros nos.

Llwyddiant wrth ferlota

Rydym yn falch iawn o lwyddiant Erin. Yn ddiweddar llwyddodd gyda ei cheffyl Little Jac i guro pencampwriaeth merlota Gogledd Cymru. Da iawn ti Erin.

Ymweliad y Ficer
Hefyd daeth y ficer lleol draw i sôn am bwysigrwydd y Pasg a sut y mae’n cael ei ddathlu yn yr Eglwys.

Ymweliad Mr Dyfed Rowlands

Fel rhan o waith yr Adran Iau ar dywydd buom yn ffodus iawn o gael Mr Dyfed Rowlands sydd yn gweithio yng Nghyngor Sir Conwy fel swyddog llifogydd. Cawsom gyflwyniad ganddo am ei waith ac hefyd sut y bu i’r tywydd eithafol a gawsom dros y Nadolig a’r Flwyddyn Newydd effeithio ar bobl a thir.

Ymweliad â’r Amgueddfa Ryfel Ymerodrol – Manceinion

Fel rhan o’n gwaith yn astudio y Rhyfel Byd Cyntaf y tymor hwn aeth yr Adran Iau ar ymweliad i’r Amgueddfa Ryfel ym Manceinion. Cawsom gyflwyniad i effaith y rhyfel ar gymunedau a merched yn arbennig ac hefyd cyfle i gyffwrdd a gweld arteffactau ac offer penodol. Daeth yr ymweliad â’r cyfnod yn fyw i’r plant a dysgom lawer am y cyfnod cythryblus ac erchyll hwn.

Ymweliad Mr Andrew Settatree

Unwaith eto hoffem ddiolch yn fawr i Mr Settatree am ddod i gynnal gwasanaeth boreol i ni. Thema’r gwasanaeth yn naturiol oedd y Pasg a chysyniad a symboliaeth wyau Pasg

Baw cŵn

Mae baw cŵn yn broblem ar strydoedd Rhiwlas fel yn y mwyafrif o bentrefi a threfi eraill ond mae Ysgol Rhiwlas ynghyd â’r Cyngor Cymuned a’r Cyngor Sir yn ceisio gwneud rhywbeth amdano. Bu Gwen Alun – Swyddog Baw Cŵn Cyngor Gwynedd – yn yr ysgol yn cyhoeddi cystadleuaeth dylunio poster. Bydd y poster buddugol yn cael ei argraffu ar arwyddion o amgylch y pentref i geisio perswadio pobl i lanhau ar ôl eu cŵn.

Ysgol Llanllechid

Cylch Meithrin Llanllechid

Dymunwn ddiolch yn fawr i Mrs Lynne Morris am flynyddoedd o wasanaeth fel arweinydd Cylch Meithrin Llanllechid. Cafwyd cyfle i ddiolch yn swyddogol i Lynne mewn cyfarfod arbennig a gynhaliwyd yn yr ysgol ar ddiwedd tymor y gwanwyn. Dymuniadau gorau i chi Lynne yn eich swydd newydd.

Croeso'n ôl Miss Holly

Mae'n braf cael croesawu Miss Holly'n ôl i'n hysgol wedi cyfnod ar famolaeth. Mae'n siŵr ei bod yn anodd gadael Grace fach, ond mae croeso bendigedig yn eich aros gan blant y Dosbarth Derbyn!

Profiad Gwaith

Diolch am gael cwmni Delyth Lloyd Hughes a fu yma'n arsylwi a phob lwc i'r dyfodol!

Rygbi Coleg Menai

Mae gan dîm rygbi Cymru ddyfodol addawol iawn yn dilyn perfformiadau arbennig blynyddoedd 5 a 6 ar gaeau Clwb Rygbi Bethesda yng nghystadleuaeth rygbi tag ysgolion Ogwen yn ddiweddar. Cafwyd perfformiadau brwdfrydig gyda safon y chwarae yn uchel iawn. Da iawn chi am lwyddo i dderbyn dau gwpan!

Rygbi 5/6 Urdd

Cafwyd perfformiadau arbennig yng nghystadleuaeth Rygbi Rhanbarth Eryri yr Urdd ar gaeau Clwb Rygbi Caernarfon yn ddiweddar. Llwyddodd Ysgol Llanllechid i guro Ysgol Bontnewydd 4-1; Ysgol y Gelli 5 -3 a sgôr cyfartal yn erbyn Ysgol Cymreau 3-3 ond er hyn, ni lwyddwyd i fynd i'r rownd derfynol y tro hwn o drwch blewyn! Da iawn Jac, Owain, Eilir, Erin, Ryan, Iestyn, Aaron a Siôn am gydweithio'n wych gan wisgo crys rygbi'r ysgol â balchder! Diolch i'r Urdd am drefnu.

Nofio

Mae hi'n gyfnod cyffrous iawn ar ddisgyblion blwyddyn 2 ar hyn o bryd oherwydd eu bod yn dechrau ar gyfres o wersi nofio wythnosol. Mae pawb wrth eu boddau yn y pwll, ac yn manteisio i'r eithaf ar gael dysgu sgiliau holl-bwysig!

Parc Meurig

Rydym mor lwcus o'r ardal leol, sy'n cynnig pob math o gyfleoedd i ysbrydoli ein plant ac mae'r llwybrau newydd Llyfr Mawr y Plant ym Mharc Meurig yn ddigon o sioe, ac yn syniad ardderchog! Cafodd ein disgyblion fodd i fyw yn crwydro arnynt tra'n cael cyfle i ddysgu enwau'r coed a phlanhigion. Diolch i asiantaeth Cyfoeth Naturiol Cymru am ein cynorthwyo ac roedd y nythod bach a adeiladwyd ar gyfer y wiwerod yn ddigon o sioe ar ddiwedd y prynhawn!

Cyngerdd Soddgrwth

Cafwyd cyngerdd Soddgrwth arbennig o safonol yn neuadd yr ysgol gan y criw sy'n dysgu'r soddgrwth o dan arweiniad Ms Nicky Pierce a chafodd yr artistiaid talentog sawl encore gan y gynulleidfa! Roedd Gwydion Rhys, Abigail Greenough, Ellie Ball, Hanna Durrant, Abigail Pritchard ac Ayla Roberts yn werth eu clywed. Da iawn chi blantos!

Noson Bingo!

Llawer iawn o ddiolch i bob un ohonoch a ddaeth i'r Bingo Pasg yng Nghlwb Criced a Bowlio Bethesda. Roedd hi'n braf eich gweld i gyd a braf oedd gweld cymaint o'n cyn-ddisgyblion wedi dod i'n cefnogi. Diolch yn fawr i holl aelodau'r pwyllgor gweithgar o dan arweiniad Lowri Roberts a Iona Robertson am eich gwaith caled ac i bawb a gynorthwyodd yn ystod y noson. Gwnaethpwyd elw o £444.45, sy'n swm anrhydeddus! Diolch yn fawr i Mr Dilwyn Owen am alw'r rhifau mewn ffordd broffesiynol ac i Mrs Eurwen Owen am werthu'r tocynnau. Diolch hefyd i Mr Dewi Roberts, cadeirydd y Clwb Criced/Bowlio ac i Bwyllgor y Clwb.

Canolfan Conwy

Cafodd disgyblion blwyddyn 5 ddiwrnod o antur a hwyl yng Nghanolfan Conwy cyn y Pasg. Buont yn adeiladu llochesi, yn rhostio danteithion ac yn chwysu chwartiau ar y cwrs rhaffau; addysg awyr agored ar ei orau! Diolch i rieni'r ysgol, Sid ac Emma Sinfield am ein harwain ac i Jack yr hyfforddwr am sicrhau profiadau lu a diwrnod bythgofiadwy i'r criw. Llongyfarchiadau i'r ysgol ar dderbyn Gwobr Awyr Agored, hefyd.

Pencampwr!

Rydym yn edrych ymlaen yn eiddgar at gael gweld gwaith celf Idris Temple Morris yn cael ei arddangos yn yr Eisteddfod Genedlaethol yn y Bala. Dyfarnwyd y wobr gyntaf iddo. Llongyfarchiadau gwresog!

Clwb Criced a Bowlio BETHESDA

Lôn Newydd, Bethesda, Gwynedd LL57 3DT

ClwbCricedBethesda (01248) 600833 CricedBethesdaCricket@outlook.com

Lleoliad Gwych ar gyfer Pob Achlysur

Cyfleusterau gwych ar gael i fudiadau, cymdeithasau a thrigolion.

I logi'r clwb ar gyfer unrhyw achlysur galwch i mewn, ffoniwch neu e-bostiwch,

Cyfleusterau: 3 ystafell fawr / 2 far / Llwyfan / Cegin, gyda chyfarpar / Digon o le parcio / Snwcer, Pŵl, Dartiau

Siop Trin Gwallt a Harddwch

Bethesda 600094

Yn arbenigo mewn trin gwallt
merched, dynion a phlant.
Cynghori, gosod a thorri wigiau
Rhai gwasanaethau harddwch a shafio
(rasal "cut throat")

DAFYDD CADWALADR

Cynhyrchion Coedlannol

Coed Tân - Llwythi bach a mawr
Ysglodion pren i'r ardd
Ffensio a thorri coed
Asiant system gwresogi trwy
losgi coed

01248 605207

Pob math o waith trydanol

Huw Jones

Ymgymwrwr Trydanol

Trydanwr cymwysedig gyda
phrofiad diwydiannol

Y Wern, Gerlan, Bethesda
Gwynedd LL57 3ST
Ffôn: 01248 602480

Y Douglas Arms

* Lluniaeth i Bartïon * Te Cynhebrwng *
* Gardd Gwrw * Te a Choffi *

Oriau Agor

Llun - Gwener: 6.00 - 11.00

Sadwrn: 3.30 - 12.00

Sul: Pnawn 1.00 - 4.00, Hwyr 8.00 - 11.00

01248 600219

www.douglas-arms-bethesda

Cewch groeso cynnes gan
Gwyn, Christine a Geoffrey

Gareth Williams

Trefnydd Angladdau

Crud yr Awel
1 Ffordd Garneddwen
Bethesda

Ffôn: (01248) 600763 a 602707

GWASANAETH DYDD A NOS

Oriel Cwm

Cwm y Glo, Caernarfon

Gwasanaeth fframio lluniau o
bob math ar gael ar y safle
Prisiau rhesymol
Arddangosfa gan artistiaid lleol

Ffôn / Ffacs 01286 870882

RICHARD S. HUMPHREYS

CAFFI COED Y BRENIN

1 Rhes Buddug, Bethesda

Ffôn: 01248 602550

karena@agoriad.org.uk

Bwyd cartref blasus
(mewn awyrgylch cyfeillgar)

Cinio arbennig bob dydd Iau

Bwyd i'w gario allan

Gwasanaeth arlwyio ar gyfer
partïon o bob math -
plant, pen-blwydd ac ati
(yn y caffi neu mewn lle o'ch dewis chi)

Cacennau ar gyfer pob achlysur
e.e. priodas neu ben-blwydd

Prisiau rhesymol

BISTRO'R BRENIN (Bwyty Trwyddedig)

Rydym yn croesawu partïon
o bob math - dathlu pen-blwydd
ac achlysuron arbennig eraill.
Beth am eich Parti Nadolig?

Gadewch i

Londri Coed y Brenin
wneud eich golchi

Londis Bethesda

☎ 01248 605566

Archfarchnad hwylus

Gwasanaeth personol

gyda'r pwyslais ar y cwsmer

Tocynnau Loteri, cardiau a biliau trydan a nwy

Ar agor 7.00 y bore tan 10.00 yr hwyr
7 diwrnod yr wythnos

STEPHEN
JONES

TREFNYDD
ANGLADDAU

Hefyd ymgymryd
â gwaith cerrig beddi:
adnewyddu neu o'r newydd

Gweithdy Pen-y-bryn
Cefn-y-bryn, Bethesda

Ffôn: gweithdy 600455
gartref 602455
personol 07770 265976
Bangor 360001

Gwasanaeth personol ddydd a nos

JOHN ROBERTS

Paentiwr

Papurwr

Teilsiw

Symudol: 07747 628650

Ffôn: 01248 600995

C.L. JONES

Masnachwyr Coed a Nwyddau Adeiladu

Bethesda 01248 600045

Caernarfon 01286 676070

Llangefni 01248 751677

Cludiant am ddim yn lleol

Stoc helaeth ac amrywiol

Croeso i gyfrifon masnachol

Staff cyfeillgar a phroffesiynol

Popeth ar gyfer y diwydiant a D.I.Y

Mynytho 01758 730768

LLanrwst 01492 640794

Siop yn 01492 640794

Llanrwst

Mae Arddangosfa Ceginau ac Ystafelloedd Ymolchi yn ein cangen yn Llangefni

Beth sy'n digwydd yn y Dyffryn?

Canolfan Cefnfaes
BORE COFFI
Gorffwysfan

Sadwrn 7 Mehefin
10.00 - 12.00
Mynediad £1.00

Marchnad Ogwen

Yr ail ddydd Sadwrn yn fisol
10am - 2pm

Mehefin 14 eg
Ar gae Sioe Dyffryn Ogwen
Gorffennaf 12 fed
Yn y Clwb Rygbi, Bethesda

Bwydydd, Crefftiau, Caffi

www.marchnadogwen.co.uk
Twitter #marchnadogwen
Facebook

Canolfan Cefnfaes
BORE COFFI
R.N.L.I.

Sadwrn 31 Mai
10.00 - 12.00
Mynediad £1.00
Stondinau a Raffl

Canolfan Cefnfaes
BETHESDA
GYRFA CHWIST

Mai 27
Mehefin 10 a 24
am 7.00 o'r gloch
Dewch i fwynhau nosweithiau difyr

Ysgoldy Maes y Groes
Talybont

TE MEFUS
Pnawn Sadwrn, 7 Mehefin
2.00 - 4.00
Yr elw at Eglwys Maes y Groes

Annibynwyr Dosbarth
BANGOR A BETHESDA

Sul 18 Mai 2014
Cymanfa Ysgolion

ym Mhendref, Bangor
am 10.30

Cymanfa Ganu

yn Eglwys y Santes Fair
a'r Santes Ann,
Mynydd Llandygái
(ar wahoddiad Eglwys Amana)
am 5.00 o'r gloch

Croeso cynnes i bawb

Clwb Camera Dyffryn Ogwen

Rydym yn cyfarfod bob pythefnos
rhwng mis Medi a mis Ebrill yng
Nghanolfan Cefnfaes, Bethesda.

Noson Groeso - 10 Medi 2014

Os ydych yn mwynhau ffotograffiaeth ,
ar unrhyw lefel, dewch draw!

SIOE AMAETHYDDOL
DYFFRYN OGWEN BETHESDA

Dydd Sadwrn 14 Mehefin 2014
ar Gaeau Rygbi Bethesda

Adloniant
Ceffylau
Cŵn
Cynnryrch cartref
Dofednod
Defaid
Mabolgampau
Stondinau
Hen Gerbydau

Mynediad

Oedolion £4.00
Pensiynwyr £2.00
Plant £1.00

www.sioedyffrynogwen.co.uk

Grŵp Apêl Uned Canser a
Haemateleg Alaw

Dewch ar daith min nos ar drên stêm ar
ochr Llyn Padarn

6 Mehefin am 6.00 o'r gloch

Ceir lluniaueth ysgafn ac adloniant
Pris: £10 i oedolyn £3 i blant
(un plentyn gyda'i rieni am ddim)

Am docynnau cysylltwch â Menai ar
01248 712918

Chwaraeon

Bu criw *Question of Sport* yn ffilmio yn
Zip World yn ddiweddar. Gwahoddwyd
Clwb Criced Bethesda i gymryd rhan yn y
sialens gyda Phil Tufnell a Matt Dawson.
Cafodd rhai o aelodau'r clwb eu ffilmio'n
chwarae criced yn y Chwarel wrth i
Tufnell a Dawson, capteiniaid y rhaglen
cwis chwaraeon, hedfan i lawr y weiran
wib.

Mae'r Clwb hefyd yn falch o gyhoeddi mai
Zip World fydd noddwyr crysau'r tîm.

"FFONIWCH OS AM GAEL
MWY O 'FISITORS' DROS
YR HAF"

tel: 01341 247 200
ebost: gwion@dioni.co.uk

Ysgol Dyffryn Ogwen

Eisteddfod y Sir

Bu criw da o ddisgyblion Ysgol Dyffryn Ogwen yn cymryd rhan yn yr Eisteddfodau Sir yn ddiweddar. Bu perfformiadau graenus gan bawb a phob lwc yn arbennig i Beca Nia a Rhiannon Llwyd (deuawd offerynnol), Hannah Cook (llefaru i ddysgwyr) a'r criw ymgom (Owain Morgan, Martha Evans, Buddug Roberts a Sophie Williams) sy'n cynrychioli'r ysgol a'r Sir yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yn y Bala ddiwedd mis Mai.

Llwyddiant

Llongyfarchiadau mawr i Sion Guto Roberts blwyddyn 11 sydd wedi cael ei dderbyn i garfan tîm Cymru dan 18 i chwarae ‘Crown Green Bowls’. Cynhelir y gêm gyntaf ar 11 Mai yn New Brighton yn erbyn Glannau Mersi. Pob lwc Siôn.

Gwobr Dug Caeredin

Dros y flwyddyn ddiwethaf bu Mark Hughes, Ashley Rowlands, Peter Stephens, Cairon Jones, Dewi Griffith a Dion Harris yn brysur iawn yn ennill Gwobr Dug Caeredin. I lwyddo, roedd rhaid iddynt gerdded o Fethesda i Gwern Gof Isaf, gwersylla noson ac yna cwblhau'r daith drwy cerdded i Lyn Crafnant y diwrnod canlynol gan gario popeth oedd ei angen ar eu cefnau. Da iawn chi hogia!

Cwrs Creu 'Apps'

Bu pedair o enethod gyda'r clwb ieuentid yng Ngwersyll Glanllyn dros gyfnod o dri penwythnos yn derbyn hyfforddiant ar sut i greu 'apps' gemau ar gyfer ffonau symudol. Y pedair oedd Katie Humphreys, Shannon Williams, Ceri Ellen Speddy a Lois Ashton. O'r holl ddisgyblion oedd yno, Katie enillodd ffôn symudol am greu'r 'app' gorau.

Newyddion Adran y Gymraeg

Bwletin Ysgolion BBC, 2014

Unwaith eto eleni, bu'r ysgol yn rhan o Fwletin Ysgolion y BBC. Ar 27 Mawrth darlledwyd nifer o eitemau difyr ar ein gwefan i'r byd a'r betws eu gweld. Bu Elen Wyn yn holi Mr Godfrey Northam am ddyfodol Canolfan Rachub, a chafwyd eitem ddifyr gan Elin Rowlands a Ffion Elin Roberts o flwyddyn 9 am griw o ferched Clwb Ieuentid Bethesda oedd wedi bod yn creu gemau ar ffurf App ar gyfer ffonau symudol a thabledi. Yn ogystal â hyn roedd cyfle i glywed eitem gan Owain Morgan a Ffion Elin Roberts am ddatblygiad Neuadd Ogwen ar y Post Prynhawn, Radio Cymru. Ar gyfer cynhyrchu'r eitem cafodd y criw eu mentora'n ofalus gan un o gyflwynwyr y Post Prynhawn, Nia Thomas. Roedd y profiad yn un gwerthfawr iawn a diolch iddi am ei gwaith gyda'r disgyblion.

Sgwad Sgwennu Gwynedd

Eleni, mae pedair merch o'r ysgol wedi eu dewis i fod yn rhan o Sgwad Sgwennu Gwynedd dan ofal Llenyddiaeth Cymru. Ym mis Mawrth, cafodd Buddug Roberts, Esme Crowe, Elen Wyn a Martha Evans y cyfle i fynd i wylïo sioe arbrofol WetSounds ym mhwl nofio Bangor. Roedd y pedair, ar ôl y sioe, yn rhan o weithdy gyda'r awdures Rachel Willie a bu cyfle i drafod y sioe ac ysgrifennu adolygiad ohoni. Bydd y pedair yn mynychu gweithdai ysgrifennu unwaith eto cyn diwedd y tymor. Edrychwn ymlaen at gael darllen eu gwaith.

Dros y Top - Bara Caws

Yn ddiweddar, mae sioe ddiweddaraf Theatr Bara Caws wedi bod yn teithio ar hyd a lled Cymru. Rifiw oedd hon yn canolbwyntio ar ddigwyddiadau'n ymwneud â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ym mhob sioe fe wahoddwyd un sefydliad i fod yn rhan o'r perfformiad. Braf yw cael dweud bod Ysgol Dyffryn Ogwen wedi bod yn rhan o'r perfformiad yn Ysgol Glanaethwy ar 4 Ebrill, ac yn addas iawn fe gyflwynodd y criw ddetholiadau rhyfel allan o Un Nos Ola Leuad. Diolch i Alys Haf, Elin Cain, Manon Hughes, Owain Morgan, Esme Crowe a Cadi Roberts am eu perfformiad graenus.

Ysgol Dyffryn Ogwen

Adran Addysg Gorfforol

Rygbi

Llongyfarchiadau i'r tîm dan 13 a enillodd cwpan Eryri 20-12. Cafodd Shaun Roberts un cais a Gruff Roberts ddau gais.

Tafarnau 1868

Rhestr o dafarnau o ardal Bethesda a'r cylch sy'n dyddio'n ôl i'r flwyddyn 1868, gan Allan Jones, gynt o Minden, 3 Maes Coetmor.

Cyfeiriad / Perchennog

George and Dragon / Baron Penrhyn
King's Arms / John Hughes
Bardsey Island / Baron Penrhyn
Bull Inn / William Williams
Halfway House / John Hughes
Douglas Arms / H.I. Hughes
Star / Thomas Roberts
Blue Bell / David Ellis
Queen's Head / Elias H. Williams
Bull / Thomas Williams
Coach and Horses / Amy Thomas
Ship / Mary Thomas
Royal Oak / Elias Davies
Wellington Vaults / Thomas Williams
Britannia Bridge / Rice Thomas
Victoria / Elias Jones
Swan / John Williams
Virginia / H.I. Hughes
Queen's / Jacob Parry
Stag / Richard Jones
Sportsman / Coetmor Society
Castle / Benjamin Jones
Tan Dderwen / Richard Jones
Gatehouse / Evan Jones
Royal Oak / W. Williams
Cefnfaes Vaults / Thomas Jones
George Inn / Robert Jones

Mae'r wybodaeth uchod fel a gofnodir yn llyfr y dreth: *The Rate Book, Union of Bangor and Beaumaris, the Parish of Llanllechid 1868.*

CEFNOGWCH JILL EVANS PLEIDLEISIWCH I BLAID CYMRU

Mae Jill Evans wedi:

- Sicrhau statws cyd-swyddogol i'r iaith Gymraeg yn Ewrop
- Gweithio dros leihau gwastraff a biwrocratiaeth yn yr UE
- Ymgychu dros heddwch a byd mwy cynaliadwy
- Pleidleisio bob amser dros yr hyn sydd orau i Gymru.

ETHOLIADAU EWROP
DYDD IAU 22 MAI 2014

Hyrwyddwyd gan Rhuanedd Richards ar ran Plaid Cymru, Tŷ Gwynfor, Marine Chambers, Llys Anson, Caerdydd, CF10 4AL